

INNIHALD

PARTUR I	5
FRAMLØGA LØGMANS	5
PARTUR II	11
SJÁLVSTÝRISMÁL	11
UTTANRÍKISMÁL	11
HANDILSMÁL.....	12
TRYGDAR- OG VERJUMÁL	12
HAVRÆTTAR- OG MARKNAMÁL	13
BURÐARÐYGG MENNING	13
MENNINGAR- OG NEYÐHJÁLP.....	13
NORÐURLÉNDSKT SAMSTARV	14
FYRISITINGARFRAMTØK	14
FYRISITINGARFRÁGREIÐING.....	14
STARVSFÓLKAPOLITIKKUR	14
BÚSKAPARMÁL	15
BRUTTUTJÓÐARÚRTØKA	15
FÓLKATAL	15
LØNARÚTGJALDINGAR	16
INNFLUTNINGUR.....	16
ÚTFLUTNINGUR	16
HANDILSJAVNI.....	17
GJALDSJAVNI.....	17
LANDSKASSIN	17
UTTANLANDSSKULD.....	18
SKATTUR.....	18
ONNUR MÁL.....	19
LØGMÁL	19
VIÐ LÓG SKAL LAND BYGGJAST	19
FØROYSKA GRUNDLÓGIN	19
LØGREGLA OG RÆTTARSKIPAN	20
PERSÓNS-, FAMILJU- OG ARVARÆTTUR	20
ÚTLENDINGAMÁL.....	21
KOMMUNUMÁL.....	21
FJØLMÍÐLAÁBYRGDARLÓG	22
LØGFORUM	22
LÓGDÁTUBÁSI	22
VEDDINGARLÓG	22
NAVNALÓG.....	22
FISKIVINNUMÁL	22
FISKISKAPURIN Á FØROYSKU LANDLEIÐUNUM.....	23
FISKISKAPUR AÐRASTAÐNI OG MILLUMTJÓÐASAMSTARV	23

LØGMANSRØÐAN 2002

FISKIVINNUSAMRÁÐINGAR	23
HVALAMÁL.....	24
FISKIVEIÐIEFTIRLIT	25
TILBÚGVING	25
SJÓ VINNUMÁL.....	26
SKIPAEFTIRLITID.....	26
VINNUMÁL	26
YVIRTØKUR	26
VINNA	27
VINNUFRAMI.....	27
KAPPINGARLÓG.....	27
VETERINERVERKIÐ	27
ÁRSROKNSKAPAR- OG PARTAFELAGSLÓGARØKIÐ	27
TRYGGING.....	27
ALIVINNA.....	27
LANDBÚNAÐUR	27
KT-VINNA.....	28
FERÐAVINNA	28
SAMSKIFTI OG SAMFERÐSLA	28
FJARSKIFTI.....	28
FÓLKA- OG FARMAFLUTNINGUR	28
ÍLØGUR Í INNKERVIÐ	29
POSTVERKIÐ	29
FERÐSLULÓG	29
ARBEIÐSMARKNAÐUR	29
MENTAN	30
LÆRA FYRI LÍVIÐ	30
FÓLKASKÚLIN	30
SERNÁM	31
VINNU- OG MIÐNÁMSSKÚLARNIR	31
OLJUÚTBÚGVINGAR	31
ARBEIÐSMARKNAÐARÚTBÚGVINGAR.....	32
LÆRLINGAR Í FISKAVIRKING OG ALING	32
HÆGRI SKÚLAR OG GRANSKING.....	32
SKAPANDI OG ÚTINNANDI LIST	32
ÍTRÓTT	33
BØRN OG UNG.....	33
FÓLKAKIRKJAN	33
FJØLMÍÐLAPOLITIKKUR.....	33
MENTANARSØVNINI	33
FAMILJU- OG HEILSUMÁL	33
FAMILJUPOLITIKKUR	33
SKÚLALÆKNASKIPAN	34
ÓFØDDA BARNIÐ	34
ROYKING OG RÚSEVNI.....	34

LØGMANSRØÐAN 2002

BÚSTAÐARVIÐURSKIFTI	34
HEILSUPOLITIKKUR	34
SÁLARSJÚKUVIÐGERÐ	34
SJÚKRAHÚSINI	35
HEILSUFREMJAN	35
SJÚKRATRYGGING	35
KOMMUNULÆKNASKIPAN	35
ÍLEGU- OG BIOTØKNIGRANSKING	35
SERVIÐGERÐ UTTANLANDS	35
TRIVNAÐAR- OG HEILSURÁÐIÐ	35
ALMANNAMÁL	35
VARANDI PENSIÓNSLOYSN	36
FØROYSK SOSIALLÓGGÁVA	36
BARNAFORSORGARØKIÐ	36
ELDRAØKIÐ	36
ARBEIÐSSKAÐATRYGGINGARLÓG	37
ALV- VIRKSEMI	37
JAVNSTØÐUMÁL	37
OLJUMÁL	37
FYRSTU ÚRSLITINI	37
SAMSKIPAN UM LANDGRUNSMARKIÐ	38
OLJULEITING KOMANDI ÁRINI	38
VINNAN OG OLJUVIRKSEMIÐ	38
UMHVØRVISMÁL	39
KEMIKALIULÓGGÁVA	39
ÁRINSMETINGAR	39
BYGGI- OG BÝARSKIPAN	39
VAKSTRARHÚSÁRIN	40
YVIRTØKA AV HAVUMHVØRVINUM	40
ÚTJAÐARAMÁL	40
PARTUR III	41
LØGLISTI	41
LØGMANSSKRIVSTOVAN	41
FÍGGJARMÁLARÁÐIÐ	43
LØGMÁLARÁÐIÐ	45
FISKIMÁLARÁÐIÐ	45
VINNUMÁLARÁÐIÐ	46
MENTAMÁLARÁÐIÐ	47
TRIVNAÐARMÁLARÁÐIÐ	49
OLJUMÁLARÁÐIÐ	50

PARTUR I

Framløga løgmans

Harra formaður,

Vit fara í dag undir fyrstu tingsetuna í hesum valskeiði. Tann 6. juni var ðnýtt landsstýri skipað sum hevur sett sær sum mál at arbeiða fyri at gera Føroyar sjálvbjargnar – figgjarliga og fyrisitingarliga – til tess, at Føroya fólk kann gera framtíðarstøðu sína av uttan forðandi bindingar.

Samgonguflokkarnir eru samdir um, at sjálvstýri, sosial trygd og framburður eru høvuðssetningur landsstýrisins, og hava sett sær sum mál at skipa víðfevnt samstarv við allar flokkar á Føroya lögtingi.

Undanfarna landsstýrið samráddist við donsku stjórnina um ein sáttmála, ið skuldi skipa Føroyar sum land viðfullveldi í fræsum felagsskapi við Danmark.

Í hesum samráðingum var landsstýrið sum Føroya fólk og Føroya lögtingi kunnugt, í stóðugum mótvindi. Men henda stóða broyttist, tá ið løgmaður og danski forsætismálaráðharrin á fundi í januar í ár samdust um eina felagslýsing, ið skapar grundarlag undir eini nøktandi sjálvstýristilgongd, har møguleiki eisini er at taka yvir mál, ið ikki eru nevnd í heimastýrslógini.

Stóð er nú lagt undir eini tryggari sjálvstýristilgongd, og samgongan ætlar at yvirtaka hesi málsøki: familjurættarmál, havumhvørvi, kortlegging, upphavsrett, vinnulóggávu, tilbúgving, verðurtænastu, vitaverk, uppperking, fjølmiðlaábyrgdarlóg og arbeiðs- og uppihaldsloyvi.

Vit hava longu yvirtikið almannu forsorg og undirvísingarmál, og nú er tað okkara uppgáva at gera skipanir á hesum økjum við grundarlagi í eignum viðurskiftum.

Sjóbjargingarstóð er stovnað sum tekur sær av at samskipa bjarging og leiting á sjónum. Tyrluskipan við nýmótans leiti- og bjargingarútgerð ið røkkur allar partar av føroyskum sjógvi, hevur nú verið virkin í eitt ár, og arbeitt verður við eini skipan, har læknar og bjargarar við serligari útbúgving, kunnu fara út við tyrlum.

Hin 1. januar 2002 varð radiosamskipti og radiogrundað neyð og trygdartænastan yvirtikin. Sama dag varð skipaefirlit yvirtikið Fyribils arbeiðar skipaefirlit ið eftir donskum forskriftum, sum verða føroyskaðar eftir tørvi.

Fólkakirkjan verður í samstarvi við allar partar í føroysku kirkjuni yvirtikin, og arbeiðð at yvirtaka lögreglu og rættarskipan heldur fram í neyvum samstarvi við allar partar á økinum.

Ætlan um útbýgging og figging av Vága floghavn verður gjørd, og tryggjað verður sunnur rakstrarbygnaður, so floghavnin kann útbýggjast og takast yvir. Arbeiðð at taka yvir loftferðslumyndugleikan heldur fram.

Semja er gjørd við danska ráðharrin í útlendingamálum um, at øll útlendingamál koma undir føroyskt málsræði.

LØGMANSRØÐAN 2002

At byggja landið við føroyskari lóg er tann tátturin, sum einamest hevur ligið á láni. Eitt stórarbeiði liggur í at menna føroyska lögfrøði, rættarskipan og dómvald, tað vit vanliga rópa triðja statsvaldið

Grundlógarnevndin handaði álit á nýggjárinum, har arbeiðið og úrslitini higartil eru lýst, og uppskot eru gjørd um, hvussu arbeiðið hereftir verður skipað

Formatted

Landsstýrið fer í neyvum samstarvi við kommunurnar at leggja stóra orku í at fremja eitt greitt uppgávu- og ábyrgdarbýti millum land og kommunur og at leggja størri ábyrgdarøki til kommunurnar at røkja. Í heyst verður ein tíðarættan gjørd fyri arbeiðið

Ein týðningarmikil grundarsteinur undir samfelagi okkara er búskapurin. Politiska endamálið er at laga búskapin til ein sjálvberandi búskap, sum byggir á framleiðsluvirði landsins.

Síðani mitt í nítíárunum hava vit havt ein árligan realvøkstur í bruttotjóðarúrtøkuni, góð 5,5%, og vøxturin sær út til at halda fram.

Góða búskapargongdin sæst aftur í øllum samfelagnum, og fólkatalið veksur. Vit kunnu vænta, at um árslok búa eini 48.000 fólk í Føroyum. Arbeiðsloysið er nú komið niður á 2,7%.

Innflutningsvøxturin seinastu árin er steðgaður. Tó er gongdin ymisk fyri teir ymsu vørubólkarnar. Útflutningurin er vaksin støðugt seinnu árin, men í lötuni sær út sum, at vøxturin er steðgaður, fyribils í øllum førum.

Stóri búskaparvøxturin hevur vaksið trýstið á handilsjavnan. Tó vísa tøluni fyrsta ársfjórðing í ár eitt avlop

Í 90-árunum hevur verið stórt avlop á gjaldsjavnanum, og í fjør var tað 910 mill.

Í fleiri ár á rað hevur avlop verið á figgjárlógini, og higartil í ár eru bæði skattur og avgjöld væl hægri enn mett. Gjaldføri landskassans er gott, og góðar 2 mia. eru á bók í Landsbankanum.

Øll skuldin uttanlands var um árslok 6,4 mia. og ognin 8,6 mia. Landskassaskuldin til danska statin er nú 4,1 mia. og landskassans brævalán 300 mill. kr.

Sjálvt um ætlanir eru um at gera stórar iløgur í komandi árum, og upphæddirnar á figgjárlógini til iløgur kunnu tykjast avmarkaðar, ber til við neyvari iløguætlan at fáa útint tær ætlanir, sum leingi hava ligið á láni.

Ein sjálvberandi og kappingarfør vinna er hornasteinurin undir einum sjálvberandi búskapi. Landsstýrið fer framhaldandi at arbeiða fyri, at føroyskt vinnulív hevur bestu fortreytir fyri at geva avkast og mennast.

Menningin seinastu árin í alivinnuni hevur gjørt føroyska búskapin sterkari. Í Føroyum eru nú alifyritøkur, sum í altjóða kapping megna at gera seg galdandi við dygdarvørum. Landsstýrið fer at fylgja væl við hvussu tær avbjóðingar, alivinnan seinastu tíðna hevur møtt m.a. av herviligari sjúku, ávirka alivinnuna. Arbeiðið saman við alivinnuni at styrkja skipanina viðvíkjandi sjúkuniðurbjerging heldur fram.

Nógv orka verður í lötuni nýtt at fylgja og loysa trupulleikar í sambandi við avgerð ES um at kanna um laksur av føroyskum uppruna hevur verið dumpaður á ES marknaðinum.

LØGMANSRØÐAN 2002

Leingi hevur verið tosað um, at nýggjar vinnur skulu mennast til tess at gera føroyskt vinnulív meiri fjøltáttað. Vónandi kann nýggi Vinnuframgrunnurin virka við til, at framtøk verða gjørd á økjunum sum til dømis: kunningartøkni, bio- og ílegugransking og ferðavinnu.

Ein av fortreytunum fyri vinnulívsmenning er hóskaði ferða- og flutningssamband millum tey ymsu plássini í Føroyum og millum Føroyar og úrheimin. Landsstýrið hevur tikið stór stig til tess at gera innlendis undirstøðkervið betri so lættari verður at koma millum oyggjarnar. Hetta arbeiði heldur fram.

Á vinnu- og arbeiðsmarknaðarøkinum hevur landsstýrið sett sær fleiri mál í hesi tingsetu. Ætlanin er m.a., at landbúnaðarlóggávan skal verða endurskoðað og kappingarlógin skal verða dagførd, har samanleggingareftirlit eisini verður partur av lógini. Ætlanin er m.a. eisini, saman við þortunum á arbeiðsmarknaðinum, at gera skipan at loysa trætur á arbeiðsmarknaðinum, so skjótt tær koma í. Somuleiðis verður farið undir at gera eftirlønarskipan fyri øll.

Landsstýrið fer at virka fyri, at greiðir skilnaðir er millum tað almenna og tað privata. Hetta er besta trygd fyri, at beinleiðis politisk stýring viðvíkjandi føroyskum vinnulívi kemur ikki aftur.

Í hesum sambandi fer landsstýrið nú undir eina tilgongd, sum væntandi fer at halda fram í fleiri ár, har tær ymsku fyrítøkurnar, sum landið eigur, verða einskildar.

Henda tilgongd eigur at verða skipað so, at hon hevur stórt álit millum teir íleggjarar, sum hava áhuga í at ognar sær hesar fyrítøkur. Tað er tí umráðandi, at fyrítreytirnar fyri einskiljingum eru greiðar, eins og at arbeiðið verður gjørt varliga og gjøgnumskygt og við so stórum politiskum stuði sum gjørligt.

Landsstýrið kann við tað vera virkið á einum komandi virðisbrævamarknaði hjálpa til at menna ein virðisbrævamarknað sum fer at gera møguleikarnar hjá føroyskum vinnulívi betri, at fáa atgongd til vágafúsan kapital.

Eftir tað at Løgtingið hevði aðalorðaskifti um fiskivinnupolitikkin, er lógin um vinnuligan fiskiskap broytt. Umframt broytingar viðvíkjandi ráðgevingini í fiskivinnuni og eina fylgissveinaskipan, sum skal bota um trygdina á sjónum og um fiskiveiðeftirlitið eru greiðari reglur gjørdar um at avhenda fiskirættindi og um brúkksskyldu.

Fiskidagarnir næsta fiskiár verða óbroyttir, og lógaruppskot verður lagt fram um hetta í dag.

Sínámillum fiskiveiðsamráðingar fyri 2002 hava gingið rimiliga væl. Botnfiskakvoturnar í Barentshavinum eru hægri í 2002 í russiskum sjógvi og nakað hægri í norskum sjógvi. Kvoturnar í ES-sjógvi eru tær somu undantikin svartkjaftakvotan, sum semja ikki fekst um. Í grønlandskum og íslenskum sjógvi er kvotastigið óbroytt.

Strandalondini hava havt 10 samráðingarumfør um at loysa svartkjaftakvoturnar. Eitt uppskot um veiðsetning er gjørt, men enn er ikki semja um mest loyvdu veið og um býtið millum strandalondini. ES, Føroyar, Noreg og Ísland hava sett sær sína egnu kvotu fyri 2002.

Fiskimøguleikarnir eftir uppsjóvarfiskasløgum eru enn góðir, men vísindaliga ráðgevingin ávarar um stöðina hjá svartkjaftastovnunum, sum er í vanda av ov stórum veiðtrýsti. Her má havast í huga tann alstóra týdning, sum hesin stovnurin hevur fyri føroyska samfelagið. Norðhavssildin og makrelstovnurin eru væl fyri, og vísindaliga ráðgevingin mælir til at halda fram við sama veiðsetningi.

LØGMANSRØÐAN 2002

Fiskivinnan er høvuðsvinna okkara, og áhugavert verður at síggja, hvønn týdning oljuvinnan kann fáa fyri Føroyar. Vit vita frá úrslitum av royndarboringunum í fjør, at borið varð við munandi nøgdir av olju í djúpum jarðøgum. Ein frágreiðing við nágreiniligari lýsing av boriúrslitunum verður latin Oljumálaráðnum ein av fyrstu døgnum eftir ólavsøku.

Finningarbrunnurin í fjør liggur tætt upp at landgrunsmarkinum móti Bretlandi, og roknast kann við at ein møgulig oljuleiðgongur tvørturum markið

Tað er ikki einans vinnan, ið ber framburð í sær. Flestu tjóðir ásanna, at mentanararbeið, útbúgving og gransking eru grundarlag undir samfelagsmenningini. Støddin á londum, nøgdin av náttúruútilfeingi og fólkatal eru ikki einastu treytir fyri at standa seg í heimssamfelagnum. Útbúgving og skapandi evni hjá fólkinum hava týðandi leiklut í hesum samanhangi. Taðskarpar ikki bert fólkarað, trivnað og javnbjóðs møguleikar, men eisini framburð vinnulívsmenning og búskaparvøkstur.

Okkara dugnaligu listafólk, tónleikarar, sjónleikarar, ítróttafólk, rithøvundar og granskarar hava seinastu árinu aftur og aftur prógvað at iløgur í mentan, útbúgving og gransking kunnu lona seg og seta Føroyar á heimskortið

Í heyst verður aðalorðaskifti í løgtinginum um sernámsfrøð, og farið verður undir at fyrireika skúlatilboð til ung menningartarnað

Útbúgving er ikki longur eitt avmarkað tíðarskeið men fevnir um alt lívið. Tað er tí neyðugt at samskipa útbúgvingarverkið í Føroyum í eitt vitanarkervi og at skapa møguleikar fyri øktum samstarvi millum útbúgvingarverkið, arbeiðsmarknaðin og vinnulívið

Árið í ár er lýst sum árið hjá tí góða fólkaskúlanum. Ætlanin er at brúka tað sum eftir er av árinum, at hevja upp og røða um viðurskifti, sum hava viðskúlans virki at gera. Skipað verður fyri ráðstevnum, fundum o.ø., sum kunnu vera við til at leggja lunnar undir eitt livandi kjak um framtíðar fólkaskúlan. Síðani er ætlanin at fara undir at eftirmeta fólkaskúlalógina eins og lógina um læraraútbúgving.

Ein vælverkandi fólkaskúli hevur alstóran týdning fyri næmingin og fyri familjuna sum heild.

Landsstýrið ráðfestir familjuna høgt, og fyri fyrstu ferð er málsøki skipað serstakt undir einum landsstýrismanni. Ætlanin er í hesum valskeið at orða ein familju- og heilsupolitikk at leggja fyri Løgtingið til aðalorðaskiftis.

Samgongan staðfestir, at familjan er kjarnin í samfelagnum. Tí eiga lógir, sum ikki samsvara við hesa grundreglu, stóðugt at verða broyttar, so tær virka fyri at fjálga um familjuna. Tiltøk eru longu sett í verk, sum hava til endamáls at finna orsøkirnar til fosturtøkutrupulleikan.

Fólkatalið veksur alsamt, og stórir tørvur er á at fáa tak yvir høvdið. Grundarlagið undir góðum familjutrivnaði eru góð bústaðarviðurskifti. Landsstýrið hevur tí sett sær fyri at gera møguleikarnar fyri øðrvísi bústaðarbygging betri. Arbeiðið at tillaga lóggávuna er farið í gongd, og lógin um Húsálansgrunnin verður í hesum sambandi broytt.

Familjumynstrið er broytt nógv seinastu 50 árin. Hetta sæst millum annað aftur í bráðfeingis tørvinum á ellis- og røktarheimsplássum.

LØGMANSRØÐAN 2002

Bráneyðugi tørvurin á eldrabústøðum, ellis- og røktarheimsplássum skal – í samstarvi við kommunurnar – nøktast eftir galdandi skipan. Hóskandi upphædd verður sett av til endamálið og ætlanin er, at kommunurnar taka stig til byggingina.

Eldrarøktin verður skjótast gjørligt løgd til kommunurnar at reka, og ein semja verður gjørd millum land og kommunur um íløgur og skattabýti.

Ein annar partur av hesum øki er heimarøktin, sum nú eisini skal fevna um samdøgursrøkt. Tryggin hjá teimum veikastu, ið búgva heima, verður tá styrkt munandi og tænanstan tíðrhóskandi.

Taðer alneyðugt í einum nútímans samfelag at seta sosiala trygd í hásætið og tryggja, at eingin av landsbúgvum okkara dettur burturímillum.

Landsstýrið fer í fyrri parti av valskeiðnum at broyta í teimum mest átroðkandi almannamálum, og fer áðrenn valskeiðið fer runnið at hava eina fullfíggað sosiallóggevna.

Ein arbeiðsbólkur verður settur at gera uppskot til nýggja forsorgarlóg, og skipanin við hjálpartólum verður endurskoðað.

Almannaverkið fer undir at tryggja fólki viðskerdum arbeiðsevnum og sosialum tørvum atgongd til útbúgvingar og arbeiðsmarknaðin. Hetta verður gjørt saman við øðrum á arbeiðsmarknaðinum og fer at gera rættindini og trivnaðin hjá fólki viðskerdum førleika betri.

Á heilsuøkinum eru somuleiðs munandi batarnir framman. Á heysti 2003 verður nýggi sjúkrahúsbygningurin á Landssjúkrahúsinum liðugur at taka í nýtslu. Tað fer at bota munandi um dygd og trivnaði heilsuverkinum, bæði fyri sjúklingar og starvsfólk.

Klaksvíkar sjúkrahús fer óivað at hava størri virkisøki, tá ið Eysturoyggin og Borðoyggjin verða samanknýttar við undirsjóvartunli. Suðuroyar sjúkrahús hevur fyri Suðuroynna sum útjára alstóran týðning fyri trivnaðin og tryggleikan í oynni og hevur sentralan týðning fyri umhvørvið á staðnum.

Seinastu árin hevur umhvørvi og umhvørvisvernd fingið alt størri leiklut í altjóða politikki. Landsstýrið ætlar sær ikki at standa aftanfyrri, hvat hesum viðvíkur, og hevur tí raðfest arbeiðið at gera náttúruverndarlóg, kemikaliulóg og at dagføra umhvørvisverndarlógina ovarlaga.

Sum tað sæst, eru nógv mál longu loyst úr lagdi, og fyri framman eru stórmál at fremja. Men tað er ikki bara innanrikispolitiskt, at tøk skulu verða tikin. Landsstýrið hevur sett sær fyri at vinna Føroyum veruliga uttanrikispolitiska og verjupolitiska ávirkan. Á teimum økjum, sum eru týðningarmikil fyri okkum, skulu Føroyar tí tryggja sær fult innlit og skulu virka fyri at fáa umboðan í millumtjóðafelagsskapum.

Í yvirtiknum málum eiga Føroyar at hava heimildir at gera umsitingarsáttmálar við onnur lond og millumtjóðafelagsskapir, og í felagsmálum at taka avgerð um at lata seg umboðað sum eygleiðari í øllum viðkomandi donskum sendinevndum.

Landsstýrið hevur sum politikk, at føroyskar fyritøkur skulu ikki vera verri fyri enn fyritøkur hjá EBS-londunum, tá ið hugsað verður um atgongd at heimsmarknaðinum. Royndirnar at fáa samráðingar í lag við tey lond, ið EFTA-londini hava í umbúna at gera frihandilssáttmálar við

LØGMANSRØÐAN 2002

eru higartil miseydnaðar. Tó eru royndirnar at gera frihandilssáttmálar við hesi lond ikki sleptar.

Enn eru týðningarmikil øki í frihandilssáttmálanum millum Føroya og ES, sum eru fyri forðingum. Nevnast kann m.a., at kvoturnar av pilkaðum rækjum og fiskafóðri stigvtist mugu vaksa, og tað er somuleiðis týðningarmikið at Føroyar fáa limskap í alevropiska upprunaøkinum. Stór orka verður nýtt at virka fyri eini loysn á hesum.

Í trygdar- og verjupolitiskum málum vil landsstýrið hava innlit og ávirkan á mál, ið viðvíkja Føroyum. Eitt týðningarmikið stig kundi verið at latið umboð fyri landsstýrið verið eyggleiðari á øllum fundum í NATO samanhangi, ið viðvíkja Føroyum og leiðinum kring okkum.

Viðkanarætlanin hjá NATO her á landi, sonevnda SSSB-Far ætlanin, er dømi um, at føroyingar hava verið hildnir óvitandi ov leingi. Harafturímóti tykist henda málsviðgerðin at vera dømi um, at tað ber til at hava skilagott samskipti við danskar úttinnandi myndugleikar á økinum. Hetta varð eisini staðfest á fundi millum lögmann og danska verjumálaráðharran fyrr í hesum mánaðinum.

Landsstýrið hevur sum yvirskipaðan setning, at trygdarskipanin í Norðrhøvum, sum NATO umsitur, ikki verður órógvad.

Tvey marknamál eru aktuel í lötuni. Annað er ósemjan millum Føroya og Íslands um marknaseting millum londini, har arbeitt verður við at fáa semju. Hitt er ósemjan um ytra landgrunnin uttan fyri 200 fjórðingar út á Hattonbanka og Rockallbanka. Okkara uppgáva í hesum føri er at prógva framhald av egnum landgrunni út til Hatton og Rockall, og at mótprógva, at onnur hava eins góðkrøv og vit.

Harra formaður,

Røða lögmanns hesa tingsetu ber brá av, at hetta er fyrsta tingseta í hesum valskeiði. Landstýrið hevur sett sær nógv og høg mál. Tað er tí umráðandi, at raðfestingar verða gjørdar á øllum økjum, soleiðis at landsstýrið nær tey mál, tað setur sær hvørja tingsetu.

Øll høvuðsmál verða umrødd, viðgjørd og staðfest á landsstýrisfundi, áðrenn tey verða sett í verk ella latin Løgtinginum. Tað er ein av høvuðsuppgávum lögmanns at samskipa landsstýrisarbeiðið til tess at tryggja felags stev, samanhang, og at politikkur samgongunnar verður framdur í verki. Løgmaður fer í komandi tíð at leggja dent á at gera hesa samskipan betri og styrkja hana.

Tað hvílir ein stór ábyrgd á okkum politikkarum. Vit kunnu velja at leita eftir trupulleikum og leggja hvør eftir øðrum í eirindaleysum brigsl og skuldsetingum. Tá er víst, at vit lata ábyrgdina í hendurnar á tilvildini, og er tað tá ikki vit, ið taka avgerðirnar.

Vit kunnu hinvegin velja at leggja alt brigsl og skuldssetingar til vikis og í staðin taka tøk saman, hóast vit eru ósamd politiskt á nógvum økjum. Tá byggja vit land.

Tað er við hesi vón, at eg ynski øllum lögtinginum eina góða tingsetu og góða ólavsøku.

PARTUR II

Sjálvstýrismál

Landsstýrið hefur sett sær sum mál at halda fram við at gera Føroyar sjálvbjargnar figgjarliga, vinnuliga og umsitingarliga til tess, at Føroya fólk kann gera framtíðarstøðu sína av uttan forðandi bindingar.

Løgmaður og danski forsætismálaráðharrin samdust á fundi í januar í ár um eina felagslýsing. Henda felagslýsingin skapar grundarlag undir eini nøktandi sjálvstýristilgongd, har móguleiki er fyri at taka yvir málini, ið ikki eru beinleiðs nevnd í heimastýrslógini.

Hildið verður tí fram við einari tryggari sjálvstýristilgongd, grundað á ómissandi og framhaldandi sjálvsavgerðarrætt Føroya fólks. Landsstýrið fer í samstarvi við allar viðkomandi partar at virka fyri at yvirtaka tey málsøki, sum eru nevnd í samgonguskjalinum.

Gott samstarvslag valdar millum Føroya landsstýri og donsku stjórnina. Góð útlit eru fyri, at arbeiðið at fyrireika og fremja ymsu yvirtøkurnar fer at verða væl úr hondum greitt til gagns fyri allar partar.

Grundað á rættarstøðu føroyinga sum tjóð við ómissandi og framhaldandi sjálvsavgerðarrætti, skulu øll mál undir føroyskt málsræði og føroyska figging, undantikin tey, ið knýta seg beinleiðs at fullveldistøkuni. Tá ið umsitingarligu og figgjarligu bindingarnar eru burtur, skal Føroya fólk á fólkaatkvøðu taka avgerðum at skipa Føroyar sum fullveldisríki.

Sostatt liggur megintátturin í sjálvstýrisarbeiðnum í at bógva Føroyar út løgliga, fyrisitingarliga og figgjarliga til at standa á egnum beinum sum sjálvstøðugt land.

Uttanríkismál

Landsstýrið hefur sum mál at vinna Føroyum veruliga uttanríkispolitiska ávirkan, við teim formligu og veruligu avmarkingum, ið standast av galdandi stjórnarskipan. Til hetta endamál er Løgmannsskrivstovan farin undir at menna sín førleika í uttanríkismálum. Partur av hesum er tann skipanarliga broytingin, at umboðlandsstýrisins í Brússel, Keyptmannahavn og London nú eru skipaðsum sendimenn, ið eru samrunnin partur av Løgmannsskrivstovuni.

Uttanríkispolitiski setningurin fevnir um at tryggja sær innlit og avgerðarrætt í øllum uttanríkismálum og verjumálum, ið eru týðningarmikil fyri Føroyar, og at virka fyri, at Føroyar fáa umboðan í millumtjóðafelagsskapum, sum eru týðningarmikil fyri okkum. Løgmaður fer at halda fram at royna at útvega Føroyum atlimaskap í IMO. Samstarvið við grannar okkara í Norðuratlantshavi skal styrkjast.

Í yvirtiknum málum eigur Løgmannsskrivstovan at hava í minsta lagi somu heimildir sum donsku stjórnarráðni at gera umsitingarsáttmálar (á donskum: *forvaltningsoverenskomster*) við onnur lond og millumtjóðafelagsskapir. Tá ið ræður um felagsmál, eigur Løgmannsskrivstovan at kunna taka avgerðum at lata seg umboða sum eygleiðari í øllum donskum sendinevndum. Føroyar eiga eisini at arbeiða fyri, at ein virkin kunningarskipan verður fingin til vega í

felagsmálum, til tess at Løgmannsskrivstovan fær innlit í øll uttanríkismál viðvíkjandi felagsmálum.

Handilsmál

Føroyar hava gott samband við ES, og dagligt samskipti er millum føroyska sendimannin í Brússel og avvarðandi embætisfólk hjá ES.

Fundur hevur verið í felagsnevndini Føroyar-ES í summar. Nevndin er í grundregluni samd um at virkaðeigur at verða fyrri at loysa mest átroðkandi málini millum Føroya og ES. Málið er føroyskur limaskapur í alevropiska upprunaøkinum og stigvíst at vaksa kvoturnar á pilkaðum rækjum og fiskafóðri.

Í hesum máli hava vit higartil havt trupulleikar av, at ES hevur tvinnað fiskirættindamál og handilsmál saman. At loysa svartkjaftamálið hevur frá ES verið sett fram sum fyrirtreyt fyrri størri frælsisgerð á handilsøkinum. Í sambandi við felagsnevndarfundin í summar vóru ítøkiligar ábendingar um, at glið er um at koma á hesi mál, hóast ov tíðiga er at siga nakað fyrri vist um hetta.

Løgmannsskrivstovan er í holt við at dagføra upprunafrumskjølina í frihandilssáttmálunum við EFTA-londini, so at tey verða í samsvar við upprunafrumskjølina í alevropiska upprunaøkinum. Dagfórda upprunafrumskjalið í frihandilssáttmálanum millum Føroya og Noregs kemur í gildi 1. august 2002.

Frihandilssamráðingarnar við Lettland hava verið ógvuliga torførar, av tí at Lettland hevur sett strangari krøv aftaná hvørt samráðingurumfar. Tí fer lögmaður at greiða handilssamráðingarnar við Litava, áðrenn farið verður aftur til Lettland. Litava hevur fingið føroyskt útspæl í málinum, og Litava eigur tí næsta leik.

Samráðingarnar við Russland um frihandilssáttmála hava verið langar og truðlar. Enn er ov tíðliga at siga nakað viðvissu um nær komið verður á mál, men landsstýrið heldur fram við at fáa sáttmála í lag við Russland.

Uppskot til frihandilssáttmála er sent Ísrael, og bíðað verður eftir boðum hann.

Politikkur landsstýrisins er, at føroyskar fyrirtøkur skulu ikki verða verri fyrri enn fyrirtøkur hjá EBS-londunum, tá ið hugsað verður um atgongd at heimsmarknaðinum. Henda politiska avgerð er tikin, tí at føroyski búskapurin er millum teir mest opnu og viðkvomu í heiminum. Búskaparlig menning og stöðfesti í Føroyum er sostatt treytað av atgongd til útlenskar marknaðir.

Royndirnar at fáa samráðingar í lag við tey lond, ið EBS-londini hava í umbúna at gera frihandilssáttmálar við eru higartil miseydnar. Flestu av hesum londum hava boðað frá, at tey ætla fyrst at fáa frihandilssáttmálar sínar við EBS-londini frá hondini, áðrenn Føroyar sleppa frammat. Tó eru royndirnar at gera frihandilssáttmálar við hesi lond ikki sleptar.

Trygdar- og verjumál

Føroyskir myndugleikar hava ikki beinleiðs myndugleika á hesum øki og tiskil heldur ikki nóg gott innlit í hesi viðurskipti. Landsstýrið vil hava innlit og ávirkan á verjumál, ið viðvíkja Føroyum. Eitt týðningarmikið stig kundi verið at latið umboð fyrri landsstýrið verið eyggleiðari á øllum fundum í NATO samanhangi, ið viðvíkja Føroyum og leiðinum kring okkum.

Ætlanirnar at víðka NATO-hernaðarútgærðna í Føroyum, sokallaða SSSB-Far ætlanin, er dømi um, at føroyingar hava verið hildnir óvitandi ov leingi. Harafturímóti er henda málsviðgerðin síðani desember 2000 dømi um, at tað ber til at hava skilagott samskifti millum føroyskar og danskar útinandi myndugleikar á økinum. Hetta varð somuleiðis staðfest á fundi millum løgmann og danska verjumálaráðharran fyrr í hesum mánaðnum.

Landsstýrið hevur sum yvirskipaðan setning á trygdarpolitiska økinum, at trygdarskipan í Norðrhøvum, sum NATO umsitur, verður ikki órógvað

Havrættar- og marknamál

Danmark ætlar nú at staðfesta Altjóðahavrættarsáttmálan frá 1982 (*United Nations Convention on the Law of the Sea*, styttað UNCLOS), ið skipar altjóðarætt á øllum havleiðum heimsins. Hini Norðurlondini hava øll, eins og øll ES-londini, staðfest henda havrættarsáttmála. Danmark hevur bíðandi við staðfestingini, orsakað av ymsum óloystum málum. Havrættarsáttmálin fevnir um reglur fyri, hvussu sjómørk landanna kunnu verða sett, uppi í hesum sjóumveldismark, búskapar- og fiskimark og landgrunsmark. Sáttmálin fevnir eisini um vinnuligt virksema á sjónum, uppi í hesum fiskiskap, hvalaveiði, handilsskip og oljuboring. Hann fevnir um gransking á sjónum og um havumhvørvi. Samanumtikið er talan um mest umfatandi sáttmála, ið nakrantíð er gjørdur undir ST. Hann verður eisini skýrdur "havsins grundlóg". Smávegis tillaging í lóggávu okkara kann gerast neyðug, verður sáttmálin staðfestur.

Tvey marknamál eru í lötuni. Annað er ósemjan millum Føroya og Íslands um marknaseting okkara millum. Arbeitt verður framvegis við at fáa semju í hesum máli.

Hitt er ósemjan um ytra landgrunnin uttan fyri 200 fjórðingar, út á Hattonbanka og Rockallbanka. Føroyar og Danmark hava í 1984 vist á, at Hatton-Rockall háslættin er framhald av føroyska landgrunninum, og setti tá krav um, at hann er okkara. Trupulleikin er, at eisini Ísland, Írland og Bretland siga seg eiga sama landgrunn. Okkara uppgáva, eins og hjá mótpørtum okkara, er at prógva, at landgrunnur okkara heldur fram út til Hatton og Rockall, og eisini at mótprógva, at onnur hava eins góð krøv og vit. Samstarv og samskifti er við danskar myndugleikar um at fáa gjørt neyvari kanningar fyri at stuðla krøv okkara. Tí fer væntandi at verða tørvar á størri játtanum til hetta endamál.

Burðardygg menning

Í ár eru tiggju ár liðin, síðan ST-ráðstevnan um umhvørvi og menning (UNCED) varð hildin í Rio de Janeiro, Brasilia, í juni 1992. Í hesum sambandi verður ST-heimsráðstevnan um burðardygg menning hildin í Johannesburg í Suðurafrika í døgnum 26. august til 6 september.

Heimsráðstevnan (WSSD) verður eitt av høvuðstiltøkunum á altjóðapallinum komandi tíðna. Føroyar verða umboðaðar í donsku sendinevndini til ST-ráðstevnununa, og høvi verður nýtt at kunna um stóðu Føroya til tey evnini á altjóð dagsskránni fyri burðardyggari menning, ið eru mest viðkomandi fyri Føroyar sum tjóð serliga í mun til náttúru og tilfeingisgrundarlag okkara sum fiskiveiðitjóði Norðrhøvum.

Menningar- og neyðhjálp

Í farnu tingsetu lótu Føroyar 2,8 mió kr í bráðfeingisneyðhjálp til afgangsa fólkið gjøgnum World Food Programme hjá Sameindu tjóðum.

LØGMANSRØÐAN 2002

Nú verður ein politikkur orðaður við greiðum málsetningi fyri menningarhjálp og neyðhjálp. Samsvarandi raðfestingar verða gjørdar á figgjarlógini.

Norðurlenskt samstarv

Landsstýrið ætlar at virka fyri, at Føroyar fáa fullan limskap í Norðurlandaráðnum og Norðurlenska Ráðharraráðnum.

Nú samstarvið er farið undir sitt næsta fimmtíáraskeið verður sett út í kortið hvørja kós samstarvið skal halda, og at hvørjum málum leiðin skal ganga. Í tí sambandi hevur tað avgerandi týdning, at vit ikki sita tigandi á niðastu rók, men eru virkin og eru við til at skapa og menna tað samstarv, sum hevur verið okkum at gagni, og gjarna skuldi verið tað uppافتur meira hereftir.

Fyrisitingarframtøk

Ein av høvuðsuppgávum løgmans er sambært stýrisskipanarlógini at samskipa landsstýrisarbeiðið. Hetta verður gjørt við regluligum landsstýrisfundum, har øll høvuðsmál verða umrødd, viðgjørd og staðfest, áðrenn tey verða sett í verk ella latin Løgtinginum. Hesin arbeiðsháttur setur krøv til landsstýrismenn, sum hvør á sínum øki skulu leggja politikk og ætlanir sínar fyri landsstýrið. Men hetta er neyðugt til tess at tryggja felags stev og samanhag, soleiðis at politikkur samgongunnar verður framdur í verki.

Í eina tíð hevur verið arbeitt við at áseta fyrisitingarkarmar, sum skulu bøta um dygdina í politisku og fyrisitingarligu samskipanini.

Løgmansskrivstovan hevur í seinastuni skipað fyri evnisdøgum um mannagongdir, ið skulu tryggja góða samskipan, eins og støðugt verður arbeitt við førleikamenning á øðrum økjum, ið hildin vera at vera fyrisitingini at gagni.

Løgmaður fer næsta ár, eins og undanfarin ár, at leggja dent á at samskipa landsstýrisarbeiðið betri.

Fyrisitingarfrágreiðing

Seinastu árin hevur løgmaður fingið fleiri fyrispurningar í lögtinginum um almennu fyrisitingina, og um hvørjar ætlanir eru við fyrisitingarliga bygnaðnum. Til tess at geva størri innlit í hetta økið ætlar løgmaður sær annaðhvørt ár at fáa gjørt eina fyrisitingarpolitiska frágreiðing, sum verður lögð fyri tingið til politiskt orðaskifti, og á alnótina sum kunning til allar borgarar.

Við hesi frágreiðing fer løgmaður at geva tekin um, hvønn veg fyrisitingin skal fara, hvussu og við hvørjum fyrilitum. Soleiðis fáa lögtingsmenn høvi at taka støðu og gera viðmerkingar til og ávirka fyrisitingarpolitikkin.

Starvsfólkapolitikkur

Tað almenna hevur orðaðan starvsfólkapolitikk á øllum høvuðsøkjum. Eitt amboð sum landsins leiðslur og arbeiðspláss eiga at nýta til tess at røkka síni mál í gerandisdegnum. Tað er ætlan løgmans støðugt at menna og eftirmeta starvsfólkapolitikkin.

Búskaparmál

Samgongan hefur sett sær fyrri at reka ein varnan og ábyrgdarfullan búskaparpolitikk, ásannandi, at grundstøðundir búskapinum er framleiðsluvirði landinum.

Politiska endamálið við figgjarpolitikkinum er at laga føroyska búskapin til ein sjálvberandi búskap, har:

- allir borgarar hava javnbjóðs møguleikar,
- vælferðin hjá føroyingum verður ment,
- samfelagnum verður tryggjað eitt sunt stóð fyrri sjálvsmenning og búskaparligum sjálvbjargni
- javnvág verður millum privat og alment fyrirkæmi og iløgur.

Føroyski búskapurin hefur verið fyrri stórum vøkstri nógvu seinastu árinum, og tað sýnist, sum búskaparvøxturin stendur við. Tá er umráðandi, at endamálið hjá samgonguni verður fylgt so neyvt sum gjørligt í verki. Tað er ógvuliga týðningarmikið at tað almenna skumpar ikki undir tann upphitaða búskapin. Enn er neyðugt at reka ein varnan figgjarpolitikk og at ansa eftir, at almennu iløgurnar ávirka virksemdum minst.

Nýggja samgongan hefur sett sær høg og ítøkilig mál, tá ið tað snýr seg um figgjarpolitikk. Samstundis sum munurin millum inntøkur og útreiðslur á figgjarlógini skal vaksa positivt rætta vegin á hvørjum ári, verður miðað eftir at gjalda skuld skjótari enn ætlað og at frysta blokkstuðulin. Men samgongan hefur eisini sett sær fyrri at lækka skattin, hækka barnafrádráttin og gera iløgur. Umráðandi er at hava tamarhald á iløgunum bæði hjá landskassa og kommunum. Sjálvt um ætlanir eru um at gera stórar iløgur næstu árinum, og upphæddirnar á figgjarlógini til iløgur kunnu tykjast avmarkaðar, ber til viðneyvari iløguætlan at útinna ætlanir, sum leingi hava ligið á láni.

Innan karmin á verandi 10 ára iløguætlan er rúm fyrri, at stóra byggingin á Landssjúkrahúsinum, arbeiðið upp á Vágatunnin, Gásadalstunnin, fyrireikingarnar til undirsjóvartunnin til Norðbyggjar og nýggja Suðuroyarskipið halda fram sum ætlað og somuleiðis iløgur á skúla- og mentanar- og almannaøkinum.

Bruttutjóðarúrtøka

Síðan miðjan nítíðrinum hefur realvøxturin í bruttotjóðarúrtøkuni verið góð 5,5% um árið og vøxturin heldur fram. Í fjør var bruttotjóðarúrtøkan mett til 9,3 mia. kr.. Vøxturin var 7,1%.

At vøxturin hefur verið so stórur er fram um altjóðar fiskiskapur og høgir fiskaprisir. Men eisini tann stóri iløgutørvurin eftir ein iløgusteðg kreppuárinum og vónirnar til eina oljuvinnu hava skundað undir búskaparvøxturin seinastu árinum. Nú arbeiði er mest sum til allar vinnuførar hendur, er tann stóra tilflytingin ein avgerandi fyrirtreyt fyrri vøkstrinum.

Fólkatal

Fólkatalið veksur alsamt. Um árslok 2001 var fólkatalið komið upp á 46.996. Sum gongdin hefur verið í ár, verður mett, at vøxturin í fólkatalinum verður á leiðsum í fjør. Tað er, at fólkatalið veksur eini 1000 fólk, so um árslok fer tað upp um 48.000. Einir 2/3 stava frá nettotilflytingini og 1/3 frá burðaravlopinum. Higartil í ár vísa tøluni ein vøxtur á øllum økjum í landinum.

Arbeiðsloysið sum fyrri einum árið síðani var 4,6%, minkar, og er nú komið niður á 2,7% av arbeiðsstyrkini. Umleið 2,5% eru skrásett hjá arbeiðsloysisskipanini og umleið 0,6% skrásett hjá almannastovuni sum arbeiðsleys.

Lønarútgjaldingar

Stóri vøksturin í lønarútgjaldingunum heldur fram, og verður gongdin sum higartil í ár, kann væntast, at lønarútgjaldingar í ár fara at vera einar 6 milliardir kr. Vøksturin í lønarútgjaldingunum seinastu árinum hefur ligið úr 7% upp í 10%. Og vøksturin í lønarútgjaldingunum fyrstu 6 mánaðarnar í ár er sum í fjør, t.e. 11% .

Lønarútgjaldingin í framleiðsluvinnuni hefur í miðal verið 11% hægri fyrstu 6 mánaðarnar í ár enn fyrstu 6 mánaðarnar í fjør. Vøksturin í lønarútgjaldingunum í ali- og kryvjivirkjum var fyrstu 6 mánaðarnar í ár 11% hægri enn fyrstu 6 mánaðarnar í fjør og 28% hægri enn somu mánaðar 2000 til 2001. Lønarútgjaldingar í fiskiskapi vóru 6,5% hægri fyrstu 6 mánaðarnar í ár enn fyrstu 6 mánaðarnar í fjør og 18% hægri somu mánaðar í fyrrarið. Meðan lønarútgjaldingar til fiskavøruidnaðin vóru 13% móti 1% sama tíðarskeiði árið fyrri og idnaðir annars 14% afturímóti 12% somu tíð í fjør. Higartil í ár hefur vøksturin í lønarútgjaldingum til byggivirksemi verið 23% afturímóti somu tíði fjør.

Innflutningur

Heildarinnflutningurin var 14% minni fyrstu fyra mánaðarnar í ár enn somu fyra mánaðar í fjør. Innflutningurin, skip ikki roknað uppi, vaks 11,7% frá 2000 til 2001, og fyrstu 4 mánaðarnar í ár var hann tað sama sum somu tíði fjør. Stórus vøkstur er í innflutningi fyrri ávisar vørubólkar og stór minking í øðrum.

Verð skip ikki tald uppi, stavar minkingin í høvuðsheitum frá minni innflutningi til alivinnuna og brennievni, sum var ávikavist 28% og 13% minni fyrstu 4 mánaðarnar í 2002.

Tað er framvegis stórus vøkstur í innflutninginum til byggivirki og aðra framleiðslu, har vøksturin fyrstu 4 mánaðarnar í 2002 var ávikavist 7% og 5% sammett við somu 4 mánaðar í fjør. Innflutningur av maskinum o.a. útgerð var 5% lægri 4 teir fyrstu mánaðarnar í ár enn í sama tíðarskeiði fjør.

Innflutningurin til beinleiðs nýtslu var 5% hægri 4 teir fyrstu mánaðarnar í 2002 enn somu mánaðar í fjør. Innflutningurin til beinleiðs nýtslu vaks frá 1997 til 1998 11%, frá 1998 til 1999 6%, 1999 til 2000 12% og frá 2000 til 2001 7,1%.

Stóri bilainnflutningurin steðgaði á í 2000, men vaks aftur í fjør, tá ið 2500 nýggir og brúktir bilar vórðu innfluttir tilsamans, ella 15% meira enn í 2000, og fyrstu 5 mánaðarnar í ár eru tilsamans 250 bilar innfluttir. 233 bilar vóru innfluttir í fjør. Vøksturin er 15%.

Útflutningur

Útflutningurin hefur verið í støðugum vøkstri nógv tey seinastu árinum, men í lötuni sær út til at stígur er komin í fyribils. Útflutningurin, skip undantikin, vaks 14% frá 1997 til 1998, 11% frá 1998 til 1999, 13% frá 1999 til 2000, 18,4% frá 2000 til 2001, men fyrstu 5 mánaðarnar í ár er útflutningsvirðið 2% lægri enn somu mánaðar í fjør.

Gongdin seinastu árinum hefur verið at útflutningsnøgdin er ikki vaksin, men prísurin hefur verið so høgur, so virðið á útflutninginum er vaksið. Mynstrið hefur verið at meira er útflutt sum ísaðir og frystur fiskur. Virðið á flaki er minkað.

Fyrstu 5 mánaðarnar í 2002 er útflutningsvirðið á ísaðum og frystum fiski vaksið 11% sammett við somu mánaðar í fjør. Fryst og ísað fiskaflok undantikin laksaflok er minkað umleið 1%. Fryst flok annars, sum er laksaflok burturav, er minkað 26%.

LÖGMANSRÖÐAN 2002

Prísurin á saltfiski hefur verið góður. Saltfiskaútflutningurinn var í 1997 302 mill. kr., í 1998 362 mill. kr., í 1999 450 mill. kr., í 2000 546 mill. kr., í 2001 700 mill. kr. Það er ein vöxtur, sum er góð 20% um árið.

Fyrstu 5 mánaðarnar í ár var útflutningurinn 285 mill. kr. hann var 328 mill. kr. sama tíðarskeiði fjór. Ein minking uppá 13 %.

Útflutningurinn af ídnaðarfiski fall 68% frá 1998 til 1999. Men í 2000 var útflutningurinn aftur komin upp í 240 mill. kr. og í 2001 upp í 359 mill. kr, so það eru stórar broytingar bæði í prísi og nögð. Fyrstu 5 mánaðarnar í ár hefur útflutningurinn af fiskavörum til ídnaðverið nakað tað sama sum í fjór.

Stóru vöxtur hefur verið í laksaútflutninginum seinastu árinu, men steðgur er komin í. Í 1997 og 1998 lá virðið á laksaútflutninginum millum 400 og 500 milliúnur krónur. Virðið á laksaútflutninginum var í 2000 komið upp í 886 mill. kr. og í 2001 var virðið 940 mill. kr. Fyrstu 4 mánaðarnar í ár var laksaútflutningurinn 224 mill. kr. Hann var 269 mill. kr. somu mánaðr í fjór. Ein minking sum er 15%.

Handilsjavni

Tann stóri búskaparvöxturinn hefur vaksið trústið á handilsjavnanu seinastu árinu, og avlopið á handilsjavnanum vandi í 2000 til hall eftir tað at avlop hefur verið á handilsjavnanum gjögnum öll 90-árinu, men í 2001 var avlopið aftur 133 mill. kr. Fyrsta ársfjórðing var avlopið á handilsjavnanum 213 mill. kr. Handilsjavnin hefur havt avlop öll árinu, tá ið skip ekki vóru tald uppi.

Eftirspurningurinn hefur serliga verið stóru eftir skipum, maskinum, byggiltfari og øðrum til ilögur, sum helst seinri skuldi givið stórri avkast til samfelagsbúskapin. Oljuvinna fer í fyrstu at lögur at leggja upp aftur stórri trúst á handilsjavnanu.

Gjaldsjavni

Í nitiárunum var stóru avlop á gjaldsjavnanum. Stóra trústið á handilsjavnanu seinastu árinu hefur havt við ser, at avlopið er minkað samsvarandi, men nú sæst aftur ein vöxtur. Í 2000 var avlopið á gjaldsjavnanum mett til 334 mill. kr. og 910 mill. kr. í fjór.

Landskassin

Í fleiri ár hefur verið avlop á figgjarlógini. Í 1999 var avlopið 648 mill. kr., í 2000 602 mill. kr. og í 2001 697 mill. kr. Figgjarlögin fyri 2002 varð mett til eitt RLÚ-avlop, sum er 121 mill. kr.

Í figgjarlógini fyri 2002 er lagt upp fyri, at blokkstuðulin er minkaður úr 995 mil. kr. niður í 629 mill. kr. Men higartil í ár eru eykajáttanir givnar fyri tilsamans 50 mill. kr. umfram skattalættar fyri 27 mill. kr.

Harafturimóti eru skattur og avgjöld higartil í ár væl hægri enn mett á figgjarlógini. Broyst búskapargongdin ekki stórvægis, kann röknað við at inntøkurnar í ár verða einar 60 mill. kr. hægri enn mett.

Gjaldføri landskassans er gott. Landskassin hefur nú umleið 2,6 mia. kr. innistandandi í Landsbankanum.

Uttanlandsskuld

Í 1998 vendi nettouttanlandsskuldin til ogn. Um árslok 2000 var mettt, at nettoognin uttanlands var 1.3 mia. kr., og um árslok 2001 2,2 mia. kr. Øll skuldin uttanlands var um árslok 2000 og 2001 ávikavist 6,7 og 6,4 mia. kr., og ognin 8,0 og 8,6 mia. kr. Landskassaskuldin til danska statin er nú 4,1 mia. kr. og landskassans brævalán 300 mill. kr. Onnur skuld í Føroyum var um árslok í fjør 505 mill. kr.

Nettoskuld landskassans, tá ið innistandandi í Landsbankanum og reiður peningur í grunnum og peningastovnum er tikin við og tá ið lagt er upp fyri millumrokningar, var tann 31. desember 2001 1,9 mia. kr. Harumframt veðheldur landskassin fyri 213 mill. kr.

Skattur

Umfatandi arbeið verður stóðugt gjørt á skatta-, avgjalds- og tolløkinum. Henda gongd er náttúrlig, tí hesi økini fevna um at kalla øll øki í samfelagnum.

Skattalættin upp á 81 millónir krónur, sum varð samtyktur um jóltið ár 2000, var í fjør 50 millónir krónur og í ár 31 millónir krónur.

Skattatrystið er enn ov høgt og í komandi landsstýrisskeið verður linkað upp aftur meira um skattin hjá familjum og einstaklingum. Botnfrádrátturin skal hækka, og allir proSENTSATSIR á skattastiganum, serliga hjá lág- og miðalinntøkum lækka. Marginalskattamarkið skal hækka stígvist, so tað liggur oman fyri sáttmálalønina hjá verkafólki. Ætlanin er eisini at taka upp samstarv við partarnar á arbeiðsmarknaðinum um framtíðar skattapolitisku ætlanirnar og uppskot til nýggja eftirlønarskipan.

Seinni parturin av vinnuskattaumskipanini, lóg um at skatta kapitalvinning, nevnd kapitalvinningsskattalógin, varð liðugur í farnu tingsetu. Allar ásetingar um at skatta kapitaliløgur eru nú savnaðar í einari lóg, og skattingin er vorðin munandi einfaldari, tí allar kapitaliløgur verða skattaðar á sama hátt. Nýggja lógin fer væntandi at virka væl saman við einum komandi føroyskum virðisbrævamarknaði.

Greið varði seinastu tingsetu fingin á at skatta seld fiskirættindi, tá ið uppskot um broytingar í skattalógini og avskrivningarlógini vórðu samtykt.

Stór verkætlan er farin í gongd til tess at umskipa tollumsitingina tøkniliga, sum fer at hava stórar fyrimunir viðsær fyri umsiting og vinnu, nú tollingin umvegis alnótina verður gjørd av virkjunum sjálvum. Tollvaldið fer síðani, heldur enn at kanna allar tollingar, at taka stakroyndir av tollingum. Verkætlanin er komin so mikið væl áleiðs, at fyrstu virkini kunnu tolla á alnótini eftir summarfrítíðna.

Komið er væl áleiðs við eini oljuskattaumsiting. Fyri kortum er virksemað byrjað í nýggjum hølum í Klaksvík.

Neyðugt er at nútímansgera tøkna, so skattaskipanin verður brúkaravinaligari, biligari at reka og fer at hava markamót til kommunur, fyrítøkur og borgarar.

Eitt samráðingarumfar um eina tvískattaskipan verður fyrireikað við bretar, nú ein oljuvinna stendur fyri framman. Eftir tað at henda avtalan er gjørd, verður farið undir at fyrireika samráðingarumfar við hálendingar um tvískattaavtalu.

LØGMANSRØÐAN 2002

Kannað verður, um ein tonnasjuskattaskipan skal verða sett á stovn í Føroyum. Flestu grannalond hava stovnaðslikar skipanir.

Mvg- og punktavgjaldslóggávuna verður endurskoðað

Onnur mál

Av stórarbeiðum á figgjar- og búskaparøkinum, sum júst eru fingin frá hondini, eru millum annaðnýggja pristalið tjóðarroknskapurin og nýggjar roknskaparreglur.

Ætlanin er at fáa greiðviðurskifti viðvikjandi "almennum grunnum og sjálvsogvarstovnum" og tilknýti teirra til játtanarskipan landsins, figgjarlóg og landsroknskap, undir hesum grannskoðan (Álit er gjørt í málinum), greina tryggingarviðurskifti landsins, dagføra lógávuna á figgjarøkinum, virðisbrævamarknaður og nýggja játtanarskipan.

Løgmál

Samgongan hevur gjørt av at skipa føroyskt Løgmálaráð sum skal standa fyri arbeiðnum at skipa Føroyar sum eitt sjálvstøðigt, nútímans rættarsamfelag við fullgóðari rættartrygd, eignum lógum og fyrisiting á øllum økjum, egnari lögverju og egnari rættarskipan.

Viðlóg skal land byggjast

At byggja landið við føroyskari lóg, er tann tátturin, sum einamest hevur ligið á láni í føroyska fólkaræðnum undir heimastýrisskipanini. Eitt stórarbeið liggur í at menna føroyska lögfrøð, føroyska rættarskipan og føroyskar dómstólar - tað vit vanliga rópa "triðja statsvaldið". Tað verður ikki gjørt bara við at seta á stovn løgmálaráð ella at yvirtaka donsku skipanina. Løgmálaráðið skal harafturímóti megna at seta í gongd eitt miðvíst arbeið og samstarv - bæði innanhýsis í Føroyum og í samskifti við umheimin, har høvuðsmálini eru:

- ? At seta rættartrygdina ovast.
- ? At skipa fyri arbeiðnum at gera føroyska grundlóg, sum er sjálvt grundarlagið undir hinum uppgávuunum innihaldsliga.
- ? At standa fyri arbeiðnum at gera lógir og umsita føroyska lögreglu, rættarskipan, ákærvald, fongulsverk og stovnar, ið hoyra til.
- ? At standa fyri arbeiðnum at skipa og umsita føroyskan persóns-, familju- og arvarætt.
- ? At standa fyri arbeiðnum at gera føroyska lóggávu og umsiting í útlendingamálum.
- ? At gera uppskot til greitt uppgávu- og ábyrgdarbýti millum land og kommunur og menna amboðni og samstarvið til tess at fremja tað
- ? At skipa lögforum – har føroyskt lógarsmið og fyrisitingarsiðvenja verða viðgjørd.
- ? At menna kunningina til almenningin um alla lóggávu, dómar og fyrisitingarligar avgerðir, ið skapa rættarsiðvenju – m.a. við at menna lóg dátubasan á internetinum.
- ? At dagføra og gjøgnumganga lóggávuverkið í Føroyum.
- ? At stuðla útbúgvingarætlanum og eftirútbúgving fyri føroyskar lögfrøðingar.
- ? At styrkja beinleiðs samstarvið við lóg mála- og innanríkisráði í grannalondum okkara.

Føroyska grundlógin

Bulurin í einum sjálvstøðigum føroyskum rættarsamfelagi, og karmurin um føroyskt fólkaræði, er føroyska grundlógin. Í hesum arbeiði verða ásett rættindi og skyldur hjá einstaka føroyinginum og hjá teimum samfelagsstovnum, ið skulu umsita samfelagið

Grundlógarnevndin handaði landsstýrismanninum álit á nýggjárinum, har arbeiðið og úrslitini higartil eru lýst, og uppskot eru gjørd um, hvussu arbeiðið kann verða skipað til eitt liðugt uppskot. Týðningarmest er, at grundlógararbeiðið verður lagt til almenna kunning og fær eina veruliga almenna viðgerð eins og lógin ásetur. Grundlógararbeiðið eigur at verða skipaði tvey "kømur", har fakfólkini kunnu arbeiða við ítøkiligu orðingunum og viðmerkingunum, og tey fólkavaldu viðgera og taka støðu.

Farið er undir at skipa eina ráðstevnu í heyst um grundlógararbeiðið og landsstýrið fer at leggja uppskot fyri tingið um broytingar í lógini, sum greiðari áseta krøvini til almennu viðgerðina og til arbeiðsbyti í nevndini hereftir.

Løgregla og rættarskipan

Á fundi í Keypmannahavn seinast í oktober 2001, varð semja gjørd um at fara undir at yvirtaka løgreglu, rættarskipan, ákærvald og allar tær uppgávur, ið knýta seg at rættarskipanini. Eftir stjórnarskiptið í Danmark, váttaði nýggja stjórnin, at arbeiðið heldur fram sambært avtaluni.

Ein føroysk og ein dansk samráðingarnevnd hava síðni samráðst og lagt arbeiðið til rættis. Arbeiðið hevur gingið væl, og eftir upprunaligu avtaluni skuldi útgreiningar- og fyrireikingararbeiðið verið liðugt um árslok. Tá ið lögtingsvalið varð útskrivað gjørdi danska stjórnin tó av at avlýsa teir fundir, ið vóru settir á skrá. Samráðingarnar eru nú uppafurtiknar og avtalað er, at fyrireikingararbeiðið skal verða liðugt í mars mánaði 2003. Tá verður ein frágreiðing og ein ætlan lögð til politiska viðgerðum, hvussu og í hvørji raðfylgju málini skulu koma á føroyskar hendur.

Greitt er, at arbeiðið við føroyskari rættarskipan, er ein tann størsta avbjóðingin fyri eitt sjálvstøðugt føroyskt fólkaraði. Vit skulu byggja upp eina skipan grundað á royndirnar úr føroyskari rættarsøgu og royndir frá okkara grannalondum, eina skipan, ið er dagførd við altjóða mannarættindarkrøv. Harumframt skulu útbúgvingarætlanir og samstarvsavtalur við onnur lond fáast í lag.

Dentur verður lagdur á neyva samskipan við grundlógarnevndararbeiðið og at starvsfólk og tey, sum verða av skipanini, eru viði viðgerðini.

Frágreiðing um fyrireikingarnar og ætlanirnar, verður lögð fyri tingið til aðalorðaskiftis seinast í tingsetuni.

Persóns-, familju- og arvarættur

Landsstýrið hevur seinasta árið fyrireikað at taka yvir persóns-, familju- og arvarættin. Roynt hevur verið at fáa beinleiðs samskipti í lag við ríkisumboðið sum situr fyri málunum, men ongin avtala er fingin í lag við dansku stjórnina.

Á fundi í juni mánaði varð semja fingin við danska løgmaláráðharran at fyrireika yvirtøkuna. Fundur verður millum embætisfólk í august mánaði.

Ímeðan hevur ein bólkur við embætisfólki úr landsstýrinum og føroyskum advokatum arbeitt við eina frágreiðing um lóggávuna á økinum. Stórvur er á at seta nýggja føroyska lóggávu viðfyri tær gomlu dansku lógirnar, sum enn eru í gildi í Føroyum.

Norðurlenska Ráðharraráðið hevur figgjað eina stóra frágreiðing um persóns-, familju- og arvarætt í Norðurlondum, sum lýsir, hvørji evni tørvur er á og eru egnað at viðgera í

norðurlenskum lóggávusamstarvi. Har verður mælt til, at somu rættarreglur galda í øllum Norðurlondum. Avgerandi grundgevingarnar eru at forðað fyri, at rættindi broytast, tá ið fólk flyta úr einum landi í annað og at Norðurlond – standa tey saman - hava størri ávirkan í millumtjóðsamstarvi í framtíðini. Málið hjá landsstýrinum er, at rættindi verða ikki broytt, tí tað er týðningarmikið fyri føroyingar, tá ið flutt verður millum Norðurlond.

Í sambandi við at málsøkið verður føroyskt, er ætlanin at leggja frágreiðing fyri tingið til aðalorðaskiftis um hetta týðningarmikla økið

Útlendingamál

Landsstýrið hevur í undanfarna valseið fyrireiðað føroyska útlendingalóggávu og –fyrising. Á fundi í januar varð avtala gjord við danska ráðharran í útlendingamálum um, at øll útlendingamál koma undir føroyskt málsræði. Neyðugu fyrireikingarnar skulu verða lidnar saman við lögreglu- og rættarskipanararbeiðnum

Semjan er bytt í trýstig:

1. Allar umsóknir um arbeiðs- og upphaldsloyvi verða avgreiddar í eini skjótari og smidligari mannagongd: lögreglan í Føroyum viðger og útskrivar loyvini í samskipti við landsstýrið og útlendingastýrið í Keypmannhavn. Skipanin er farin at virka.
2. Løgtingið og landsstýrið taka við lóggávu og fyrising av øllum arbeiðs- og upphaldsloyvum í Føroyum.
3. Løgtingið og landsstýrið taka við lóggávu um flóttafólk. Til hetta krevst, at Føroyar gerast sjálvstøðigur avtalupartur í altjóðasáttmálum, sum stýra flóttafólkaøkinum

Kommunumál

Kommunurnar eru týðningarmestu eindirnar fyri fólkaraðið í nærumhvørvinum og gerandisdegnum, tær skulu tí vera drivmegin í økismenningini.

Løgmálaráðið fer í neyvum samstarvi við kommunurnar at leggja stóra orku í at fremja eitt greitt uppgávu- og ábyrgdarbýti millum land og kommunur og at leggja størri ábyrgdarøki til kommunurnar at røkja. Eftir uppritinum: Staðfesting og raðfesting av uppgávu- og ábyrgdarbýtinum millum land og kommunur verður í heyst gjord ein tíðarætlan fyri arbeiðið

Bygt á tær útgreiningar, sum eru gjordar, verður skjótast gjørligt farið undir at leggja eldraøkið til kommunurnar. Leisturin verður at gera eina “rammulóg” við minstukrøvum, og samstundis broyta skattalykilin, so figgjarliga býtið verður greitt saman við ábyrgdini. Eisini verður ein útjavningarskipan gjord, soleiðs at kommunurnar vera javnt fjarar fyri at átaka sær nýggjar uppgávur.

Hetta er eitt royndarstig at nýta sum grundarlag undir eini raðfestari ætlan um onnur øki, ið verða lögð til kommunur at røkja.

Dentur verður lagdur á at samstarva við kommunurnar um støðugt at menna neyðug fyrisingarlig amboð so sum felags roknskapar- og umsitingarreglur, fólkeyvirlit, førleikamenning o.a. Bólkur verður settur at endurskoða lógina um fólkeyvirlit og at dagføra skipanina.

Fjølmiðlaábyrgdarlóg

Fyri hálvum øðrum ári síðani legð landsstýrið uppskot fyri tingið til lóg um føroyskan fjølmiðlasið Uppskotið varð tó ongantíð viðgjørt, tí Løgtingið mælti til at fáa viðmerkingar frá donskum myndugleikum.

Nú er avtala gjord við danska løgmálaráðharran um at yvirtaka alt fjølmiðlaábyrgdarøkið og undir tí revsireglurnar. Miðað verður eftir at leggja uppskot um føroyska fjølmiðlaábyrgdarlóg fyri tingið í hesi tingsetuni.

Løgforum

Arbeiðið at skipa eitt lögforum millum lögfrøðingar í almennu fyrisitingini heldur fram. Eisini er ætlanin at fáa í lag samstarv við lögfrøðingar í einskildum fyrítøkum. Skipað verður fyri fundum og skeiðum í lógartøkni og í at menna føroyskan lóggávu- og fyrisitingarsíð

Lógdátubási

Lógdátubásin verður støðugt mentur, og øll lóggáva er dagførd á alnótini. Skipanin verður víðkað við dómstátubása. Ætlanin er, at týðningarmiklar fyrisitingarligar avgerðir verða lagdar í dátubásan og á alnótina.

Veddingarlóg

Álit er skrivað um at endurskoða føroysku veddingarlóggávuna. Tað viðger móguleikarnar at skipa fyri eini veruligari føroyskari landsveddingarskipan og at seta greiðar reglur fyri veddingarskipanum á alnótini.

Álitið verður sent teimum til ummælis, sum fáast við vedding og eydnuspælsvirksemi í Føroyum. Eftir ætlan verða lógarbroytingar lagdar fram í tingsetuni.

Navnalóg

Tørvur er á at fáa avtalur um, at føroyingar kunnu nýta føroyskan navnasið tá ið teir hava upphald uttanlands. Tí verður í fyrsta umfari roynt at fáa avtalur í lag við hini Norðurlondini um navnalóggávu, sum kann nýtast hvør hjá øðrum.

Fiskivinnumál

Í aðalorðaskiftinum í fjør um fyrirteytir og stevnumið í fiskivinnupolitikkinum varð dentur lagdur á at lýsa tær fyrirteytir, sum vinnan virkar undir, bæði við atlit til regluverki, ið føroyskir myndugleikar hava smíðað og við teimum ytru umstøðum, sum ávirka vinnuna. Sum stevnuskrá fyri framtíðina og viðniðurstøðunum frá orðaskiftinum er fiskivinnupolitiska kós sett í samgonguskjalið hjá samgonguni.

Fleiri broytingar eru framdar í lógini um vinnuligan fiskiskap. Ráðgevingin er umskipað soleiðs, at landsstýrismaðurin nú fær tvey tilmæli at taka stóðu til. Annað er frá Fiskirannsóknarstovuni og annað er frá fiskidaganevndini. Ein fylgissveinaskipan, sum skal bota um trygdina á sjónum og fiskiveiðeftirlitið er fyrireikað og verður nú sett í verk fyri heimaflotan eisini.

Til tess at gera skipanina við smábátum einfaldari og smidligari eru útróðarbátar undir 15 tons nú undantiknir høvuðsregluni um, at øll fiskifør skulu hava veiðloyvi. Tað merkir m.a., at tá ið fiskirættindi (fiskiloyvi) skulu verða flutt á annan bát, verður treytin framvegis, at fiskiorkan

skal ikki verða gjørd størri. Loyvisskipanin fyri smærru útróðrabátarnar er nú greiðari og einfaldari, bæði fyri bátaeigarar og umsiting. Arbeitt verður við at gera skipanina einfaldari.

Reglurnar um at avhenda fiskirættindi kann fara fram eitt ár í senn ella endaliga. Egin kvotupartur, egin árskvota og egin hjáveikvota kann somuleiðis verða avhendað í eitt ár í senn ella endaliga.

Til tess at tað bara kunnu vera fólk ella feløg, sum gagnnýta síni rættindi, sum skulu kunna avhenda hesi rættindi, er brúksskylda knýtt at fiskirættindunum, soleiðis at høvuðsreglan er, at treytin fyri at avhenda fiskidagar ella kvotur er, at loyvishavari sjálvur hevur brúkt í minsta lagi 60% av sínum tillutaðu fiskidøgum ella kvotum fiskiárið ella álmanakkaárið frammanundan.

Fiskiskapurin á føroysku landleiðunum

Tilfeingið í sjónum er grundarlagið undir fiskiskapinum á føroysku landleiðunum. Fiskivinnan er ávirkað av náttúrugivnum broytingum. Vantandi vitan um tilfeingisgrundarlagið og havumhvørvið ber í sær, at varliga eigur at verða farið fram. Samsvarandi altjóða avtalu skal støðandi undir umsitingini av fiskatilfeinginum tí vera fyrivarnisreglan. Hjá okkum er fiskivinna so stóru partur av búskapinum, at fyrivarnisreglan kann ikki virka bara eftir livfrøðiligum metingum. Samfelagsbúskapurin er viðbrekin, og tí mugu broytingarnar ikki vera ov stórar. Samfelagslig og livfrøðilig fyrivarni eiga tí at virka saman.

Fiskidagaskipanin er høvuðsamboð at stýra botnfiskiveiðni saman við loyvisskipanini og økis- og gýtingarfriðingum. Skipanin tænar sínum endamáli, men neyðugt er alla tíðina at stilla veiðtrýstið eftir tí, sum fiskastovnarir undir Føroyum bera. Hildið verður fast um fiskidagaskipanina, sum høvuðsamboð at stýra botnfiskiveiðni á landleiðunum. Málið er, at allir skipabólkar koma undir dagaskipanina.

Fiskiskapur aðrastaðni og millumtjóðsamstarv

Ein týðningarmikil partur av inntøkugrundarlagnum hjá fiskivinnuni eru tey rættindi, ið føroyskir myndugleikar samráða seg fram til við onnur lond, bæði sínámillum og í millumlandasamanhangi.

Umleið helmingurin av føroysku veiðni verður fiskaður aðrastaðnis enn á føroysku landleiðunum, og umsiting av nógvum av hesum stovnum fer fram í samstarvi við onnur lond. Bindandi millumtjóða samstarv er tí treytin fyri burðardyggari umsiting við ferðandi fiskastovnum. Frá náttúrunnar hond er fiskiskapur misjavnur. Tað hevur alstóran týðning, at vit hava sínámillum fiskiveiðisáttmálar við onnur lond á høgum stigi um fleiri fiskasløg, so at broytingar í fiskiskapi á einum øki ávirka samfelagið sum minst.

Fiskivinnusamráðingar

Sínámillum fiskiveiðisamráðingarnar fyri í ár hava gingið rímiliga væl. Botnfiskakvoturnar í Barentshavinum eru hægri í russiskum sjógvi og nakað hægri í norskum sjógvi. Kvoturnar í ES sjógvi eru tær somu, undantikin er svartkjaftkvotan, sum semja ikki fekst um. Í grønlandskum og íslenskum sjógvi er kvotastigið óbroytt.

Fiskimøguleikarnir eftir uppsjóvarfiskasløgum eru enn góðir, men vísindaliga ráðgevingin ávarar serstakliga um støðna hjá svartkjaftastovninum, sum er í vanda av ov stórum veiðtrýsti. Her má havast í huga alstóra týðning, sum hesin stovnurin hevur fyri samfelagið. Tí mugu strandarlondini semjast, so tað framvegis fer at lona seg at fiska svartkjaft bæði hjá føroyingum og hjá teimum londum, sum fiska henda stovn í føroyskum sjógvi. Strandalondini

LØGMANSRØÐAN 2002

hava havt 10 samráðingarumfør um at semjast um svartkjaftin. Eitt uppskot um veiðsetning er gjørt, men enn er ikki semja um mest loyvdu veið og um býtið millum strandarlondini. ES, Føroyar, Noreg og Ísland hava sett sær eina egnu kvotu fyri 2002.

Norðhavssildin og makrelstovnurin eru væl fyri, og vísindaliga ráðgevingin mælir til at halda fram við sama veiðsetningi. Strandarlandaavtalurnar um makrel og norðhavssild eru gjørdar eftir tí veiðsetningi, sum semja er um at fremja, og ásetingar eru gjørdar um fiskiskapin á víðum havi í NEAFC. Føroysk laksaveið kann halda fram eftir somu ásetingum sum í ár.

Í NEAFC er enn ósemja um, um partur av tí kongafiskinum, sum er í Irmingarhavinum, er partur av kongafiskatilfeinginum á landgrunninum hjá Grønlandi, Íslandi ella Føroyum. Kanningar verða stóðugt gjørdar til tess at staðfesta lívfrøðiliga sambandið Føroyar gera kanningar á hesum øki.

Fyri Føroyar hevur rækjuveiðin í NAFO skipanarøkinum stóran týðning, serstakliga á 3M (Flemish Cap). Kanada hevur stongt sínar havnir fyri føroyskum skipum orsaka av føroyska rækjuveiðini á 3L (Grand Bank). Roynt hevur verið at fáa viðurskiftini í rættlag aftur og strangari eftirlitsreglur verða innførdar á hesi leið men samstundis ætla Føroyar at seta sína egnu kvotu á 3L. Hóast heildarveiðin hjá føroysku rækjuskipunum er nógv vaksin seinastu árin, so er prisurin so lågur í dag, at útlitini hjá rækjuskipunum eru sera vánalig.

Hvalamál

Landsstýrið heldur fast við at súgdjór í havinum verða gagnnýtt á burðardyggan hátt og virkar fyri meiri samstarvi við aðrar tjóðir á hesum øki. Dentur verður lagdur á viðurskifti, sum ávirka hval og kóp.

Føroyska millumlandasamstarvið um burðardyggja umsiting við súgdjórum í Norðuratlantshavi fer fram í NAMMCO. Samstarvið fer fram sum ásett í havrættarsáttmálanum, har karmur er gjørdur um vísindaligt samstarv, sum skal tryggja at súgdjórin í føroyskum sjógvi verða gagnnýtt. Enn er eingin endalig semja gjørd millum limalondini í Altjóða Hvalaveiðaráðnum (IWC) um eina framtíðarskipan fyri vinnuligari hvalaveið. Tískil er fyribils steðgurin fyri allari vinnuligari hvalaveið, sum samtyktur varð í 1982, enn í gildi, hóast fleiri stórhvalastovnar, ikki minst á okkara havleiðum, væl tola at vera gagnnýttir.

Spurningurin er, hvussu leingi tað loysir seg at halda fram við at royna at fáa IWC til at virka sum umsitingarstovnur, tá ið fleiri limalond forða eini veruligari loysn. Vit hvalaveiðtjóðir í Norðrhøvum hava NAMMCO sum millumlandafelagsskap, ið er førur fyri at røkja tær uppgávur, sum IWC ikki verður brúkt til, nevnliga at samstarva um burðardygt at gagnnýta stórhvalin. Hetta krevur, at limalondini í NAMMCO, sum hava hvalastovnar í felagi, eru samd um at nýta stovnin til endamálið.

Føroyar og hini NAMMCO limalondini, Noreg, Ísland og Grønland, fara í vetur at tosa sínámillum um støðina í altjóða samstarvi um hvalaveið og møguleikar fyri at menna og styrkja støðina hjá NAMMCO í hesum samanhangi.

Heimsráðfyri Hvalaveiðufólk (*world Council of Whalers*) heldur aðalfund í Føroyum í september í ár í samstarvi við Grindamannafelagið sum er limur í Heimsráðnum. Umboð úr Føroyum hava seinastu árin verið á aðalfundum hjá felagsskapinum, sum áður hava verið í Kanada, Íslandi og Nýsælandi.

Viðat halda fundin í Føroyum fáa vit víst okkara áhuga í at samstarva viðonnur og at styrkja sambond millum lond og samfeløg, sum hava felags áhuga í at varðveita síni rættindi til at gagnnýta havsins tilfeingi á burðardyggan hátt.

Fiskiveiðeftirlit

Viðtveimun skipum er fiskiveiðeftirlitið og bjargingartænastan nógv betri. Eftirlitið á sjónum fevnir eisini um eftirlit í altjóða sjógvi sambært teirri víðkan, sum NEAFC og NAFO hava sett í verk. Tylrutilbúgvingin er samskipað við tylrutænastu til bjarging, fiskiveiðeftirlit, sjúkraflutning og ferðaflutning.

Fylgissveinaeftirlit verður sett í verk fyri øll føroysk og útlendsk skip eftir eini tíðarætlan, sum heimild er fyri at seta í verk nú. Fyri at menna trygdina, er ætlanin at víðka hesa skipan so hvørt fyri øll skip á øllum havleiðum.

Tilbúgving

Tilbúgvingarverkætlan Føroya er endað Frágreiðingin frá verkætlanini er liðug og verður politiskt viðgjørd í heyst. Samanumtikið hefur gingið væl, og nógv mál eru nádd. Tó eru nakrar av týðningarmestu fortreytunum, serliga viðvíkjandi lógarbeiðnum, tilbúgvingarumsiting og myndugleikaheimildum, ikki greiddar. Hetta arbeiðsverður ætlandi framt í næsta ár.

Fiskimálaráðið hefur skipað Sjóbjargingarstøðna, ið tekur sær av at samskipa bjarging og leiting á sjónum. Tylruskipan við nýmótans leiti- og bjargingarútgerð ið røkkur allar partar av føroyskum sjógvi viðvíkjandi leiting, bjarging og sjúkraflutningi, hefur verið virkin í eitt ár. Fyrirreikað verður ein skipan viðlæknum og bjargarum viðserligari útbúgving, ið kunnu fara út við tyrlunum.

Ein skipan at basa dálking verður at seta í verk. Komin er nýggj oljubasingarútgerð og upplæring er farin fram í hesari útgerð har bjargingarfeløg, slökkilið og Fiskiveiðeftirlitið hava verið við Hóast kommunurnar hava ábyrdina av oljubasing við strendurnar, so eru fleiri kommunur ikki førar fyri at loysa eina so krevjandi uppgávu. Tí verður arbeitt við at fáa eina leiðsluskipan í Fiskimálaráðnum, ið kann stuðla kommununum.

Bjarging og samskipan á landi eru umfatandi. Partarnir og myndugleikarnir eru nógvir. Sambært lóg hefur lögreglan samskipandi uppgávarnar. Verkætlanin mælir til, at gjørd verður ein skipan, har allir partar í tilbúgvingini arbeiða eftir somu skipan.

Týðandi partur av tilbúgvingarskipanini eru sjúkraliðni, ið eru skipað við fólki úr heilsuverkinum og bjargingarfeløgnum í sýsluni. Sjúkraliði í øllum sýslum eru nú skipað og upplærd uttan í Suðurstreymoy.

Dentur verður lagdur á at menna og stuðla sjálvboðnari bjargingartilbúgving. Fleiri venjingar hava verið bæði á sjógvi og landi, sum hava sýnt stóra framgongd á øllum tí føroyska tilbúgvingarøkinum. Ein framgongd, ið bara kann verða varðveitt við stöðugum útbúgvingum og venjingum.

Sjóvinnumál

Til tess at lúka IMO-krøv um betri eftirlit við handils- og fiskiskipum eru tiltøk sett í verk við tilhoyrandi fyriskipanum. Nýggjar reglur um vaktarhald á skipum, og um serlig útbúgvingarkrøv hjá teimum, ið sigla við ferðamannaskipum, eru settar í gildi. Skipanin um trygdarskeið fyri sjómenn gongur eftir atlan, og nógv virkseimi er á trygdarmiðstöðni í Klaksvík.

FAS-skipanin er tikin upp, og arbeið verður við at gera hesa skipan betri, til tess at fáa fleiri útlendsk skip undir føroyskt flagg og at bøta um støðna hjá flotanum, sum nú er.

Skipaefirlitið

Hin 1. januar 2002 varð Skipaefirlitið yvirtikið sum føroyskt sermál. Skipaefirlitið er skipað í Fiskimálaráðnum og skal vera í Vágum eftir hálvan august í ár. Bygningurin er innrættaður til endamálið og fær Skipaefirlitið við hesi loysn góðar arbeiðsumstøður.

Arbeiðið hjá Skipaefirlitinum er ógvuliga fjøltáttað og víðfevnt. Fyri at gera so dygdargott arbeiði sum møguligt, er neyðugt, at samstarva við feløg og myndugleikar bæði innanlands og uttanlands, og uppbyggja sambond, ið kunnu vera hent hjá øllum þørtum.

Fyribils arbeiðir Skipaefirlitið sambært donskum forskriftum, men forskriftirnar verða føroyskaðar eftir tørvi.

Lógin um trygd á sjónum heimilari landsstýrismanninum at lóggilda persónar og klassafeløg at fremja ávísar uppgávur viðvíkjandi tekniskum eftirliti við skipum, eitt nú eftirlit við radióútgerð Arbeið verður við at gera kunngerðir m.a. um arbeiðsumhvørviðum borð

Í sambandi við at klassafeløgin gera lógarkrævd sýn fyri skipaefirlitið verða hesi sýn fyribils gjørd sambært avtalu, sum danska Sjóferðslusýnið hevur við klassafeløgin. Av tí at danski flotin er so nógv øðrvísi samansettur enn føroyski flotin, er neyðugt at gera eina føroyska klassaavtalu. Hetta arbeiðið verður væntandi liðið beint eftir ársskiftið

Setningur landsstýrsins er at yvirtaka vitaverk, veðurtænastu og uppmerking.

Vinnumál

Yvirtøkur

Samráðingar um at taka yvir Vága floghavn verða tiknar upp aftur. Í hesum sambandi verður útbýggingarætlan fyri Vága floghavn gjørd, samstundis sum støða verður tikin til rakstrarsnið

Flogferðslan verður regluskipað sambært altjóða treytum og sáttmálum, ES-reglum og danskari loftferðslulóg. Samráðingar um at taka yvir økið skuldu byrja síðsta heyst, og verða stig tikin til at byrja samráðingarnar í næstum.

Onnur málsøki, sum hvørki eru A- ella B-mál, eru kortlegging, felagslóggáva, ársroknskaparlóggáva og einkarrættur. Fundur er avtalaður millum danska vinnumálaráðharran og landsstýrismannin í vinnumálum um at taka yvir "eftirverandi vinnulóggávuna". Tá ið hesar yvirtøkur eru framdar, eru øll málsøki undir §6, vinnumál, undir føroyskum málsræði.

Vinna

Vinnupolitiska stavnhalðið er framvegis orðað vinnupolitikkin, sum varð lagdur fyri Løgtingið í 1999. Hesin yvirskipað vinnupolitikkur er grundarlag undir politikkinum fyri tær einstøku vinnugreinirnar. Vinnugreinapolitikkur er orðaður fyri KT-vinnu, ferðavinnu og alivinnu.

Vinnuframi

Nýggi Vinnuframgrunnurin hevur fæ sum er góðar 42 mió. og fær harumframt árliga játtan á figgjarlógini. Grunnurin stuðar tiltøkum, sum fjøltáttá vinnulívið og menna tað at nýta vitan. Fyri 2002 er ásett, at umframt aðrar vinnugreinir eru vinnugreinarnar bioteknologi, kunningartøkni, tónleikur og ferðavinna øki, sum grunnurin stuðar.

Kappingarlóg

Nevnd við umboðum fyri Kappingarráðið og Vinnumálaráðið arbeiðir við at endurskoða kappingarlógina viðatliti at gera uppskot til nýggja kappingarlóg, sum byggir á felagsevpolska lóggávu á økinum. Nevndin skal eisini orða uppskot til framtíðar kappingarpolitik.

Veterinerverkið

Fyri at gera karmarnar fyri matvøruframleiðslu í Føroyum betri og menna matvørutrygd verður veterinerverkið styrkt. Nýggj starvsstova verður bygd við tí fyri eyga, at sjúkrahús, apotek, Heilsufrøðlig Starvsstova, Elektron, aðrar teldufyrirøkur og privatir íleggjarar kunnu samstarva á felags palli í gengransking, livfrøði og evnafrøði.

Ársroknskapar- og partafelagslógarøkið

Tørvur tykist vera á dagføringum á ársroknskapar- og partafelagslógarøkinum. Ein ráðgeviandi nevnd verður sett, sum fylgir við ger tilmæli og uppskot til broytingar og dagføringar á ársroknskapar- og partafelagslógarøkinum.

Trygging

Lívstrygging er umskipað til eitt partafelag, og eigur landið allan partapeningin í felagnum. Løgtingið samtykti í mars at heita á landsstýrið at gera uppskot til broyting í lógini soleiðis, at Føroya Lívstrygging verður skipað sum sjálveigandi stovnur ella á annan hátt, sum kann tryggja áhugamálini hjá øllum tryggingartakarunum um ávirkan og innlit. Farið verður undir hetta arbeiðið í næstum.

Alivinna

Eftir stóra framgongd sum heild seinnu árin kom rættiligur stígur í hesa vinnugrein í fjør, tí prísirnir fullu, men eisini orsakað av, at herviliga sjúkan ILA rakti fleiri alibrúk. Tað er tí alneyðugt at halda fram við arbeiðinum at styrkja almennu skipanina um sjúkunið berjing.

Alivinnan er ein av okkara týðningarmestu vinnugreinum, har móguleikar framvegis eru fyri menning og vøkstri. Arbeiðið hjá Fiskaaling verður ment uppáftur meira, bæði tá tað snýr seg um at bota um og tryggja laksa- og silastovnarnar og arbeiðið við nýggjum fiskasløgum.

Landbúnaður

Løgtingsgrannskoðarnir hava í fleiri ár gjørt vart við trupulleikar av støðugt vaksandi eftirstøðum á lánnum úr Jarðargrunninum, og at fleiri lógarásettar reglur viðvíkjandi figgjarviðurskiftum hjá grunninum eru ótíðarhóskandi. Hesir trupulleikar verða at loysa í næstum.

KT-vinna

Vitanarsamfelag, kunningartøkni og altjóðagering eru hugtøk, sum verða brúkt hvørt um annað Kortini fer ein grundleggjandi broyting fram um allan heim, sum ávirkar einstaklingin, fyrirkur, skúla, bygd o.s.fr. Til tess at stuðla hesi menning eigur tað almenna at ganga á odda at nýta kunningartøkni.

Sum er útvegar føroyska KT-vinnan KT-vørur og KT-tænastur til heimamarknaðin. Eginmenning við KT-vørum og KT-tænastum veksur alsamt. Nøkur virki flyta út KT-vørur og KT-tænastur, og onnur eru komin áleiðs við ætlanum, sum miðað ímóti útflutningi. Landsstýrið fer at leggja góðar karmar um hesa stóðugt vaksandi vinnugrein í Føroyum.

Ferðavinna

Orðaður er ferðavinnupolitikkur, og nýggj lótingslóg um Ferðaráð Føroya er samtykt. Bygt á ferðavinnupolitikkin og nýggju lógina fer Ferðaráð saman við økisferðavinnufeløgnum og vinnuni at samskipa at marknaðarføra Føroyar og arbeiða fyri at gera kervið betri, sum stuðlar undir at menna ferðavinnuna. Arbeitt verður við at útvega Ferðaráðnum høli við Eystaruvág, soleiðs at Ferðaráð verður sjónligari fyri ferðafólki.

Samskipti og samferðsla

Samskipti og samferðsla eru týðandi fyritreytir fyri vøkstri. Tað hevur alstóran týðning, at allir partar av Føroyum hava so gott atgeingi og samskiptismøguleikar sum gjørligt.

Fjarskipti

Tað hevur gingist skjótt og væl at broyta viðurskiptini á fjarskiptisøkinum, og tað sær út til at vera møguligt at fáa í lag kapping á føroyska marknaðinum. Hetta er týðandi fortreyt fyri KT-vinnu í Føroyum. Til tess at tilgongdin á fjarskiptisøkinum kann halda fram, er størsta avbjóðingin hjá umsitingini innan karmin og heimildirnar í fjarskiptislógini at skapa fortreytir fyri burðardyggari og veruligari kapping á fjarskiptisøkinum. Ein týðandi lutur í so máta er ótálmað atgongd hjá veitarum til kervið og soleiðs øll marknaðarøki á fjarskiptisøkinum.

Menningin í KT-vinnu og aðrari vinnu er nógv treytað av, at fjarskiptisstænastur eru góðar, og at brúkskostnaður ikki aftrar brúkaran at nýta til fulnar teir móguleikar, sum kunningartøknin gevur. Vilja føroyingar gerast partur í altjóðagerð í búskapi og kunningartøkni, er ein fjarskiptismarknaður skipaður eftir megintættunum í Evropa, ein týðandi fortreyt fyri at bota um kappingarføri okkara. Allir brúkarar í Føroyum, einstaklingar, virki og almennir stovnar, skulu fáa høvi at gerast partur í einum samantiknum og skipaðum teldutykissamfelagi við háferðarkervum og einum kostnaðargrundarlagi, ið skal verða ájavnt við ella lægri enn í oddalondunum í vesturheiminum.

Ætlanin er, at øll húski, virki og almennir stovnar hava atgongd til háferðar- og/ella breiðbandsfjarskiptiskervi innan 2004.

Fólka- og farmaflutningur

Nýggja lógin um fólka- og farmaflutning gevur heimild til 5-ára sáttmálar við privatar um at reka koyringina hjá Bygdaleiðum umframt siglingina á tveimum sjóvegis farleiðum. Sáttmálar eru gjørdir um stóran part av koyringini hjá Bygdaleiðum, og er ætlanin at fremja fleiri útbjóðingar viðvíkjandi Bygdaleiðum og teimum farleiðum á sjónum, sum heimild er fyri.

Kannað verður um Postverkið og Strandferðslan kunnu samskipa post- og farmaflutningin, undir hesum hvussu hetta virksemi skal skipast.

Íløgur í innkervið

Íløgætlanir verða gjørdar, sum hava atlit at gongdini í samfelagsbúskapinum, hvussu tær einstøku íløgurnar ávirka virksemið í samfelagnum, har samskipan er millum íløgur, ið tengdar eru at hvøri aðrari, og har miðað verður eftir, at íløgurnar skapa nýttu fyri borgara og vinnulív so skjótt, sum ráðligt er.

Postverkið

Virksemið á postverksøkinum í øðrum londum er vorðð frælsari, eins og á fjarskiftisøkinum. Fleiri royndir hava verið gjørdar at leggja á henda bógvín her hjá okkum. Enn hevur tó ikki eydnast. Tí er Postverkið vorðð alt meira afturúrsgilt og hevur alsamt størri trupulleikar at lúka tey krøv, ið sett verða einum nútímans postverki.

Í síðstu tingsetu var lóg um postvirksemi samtykt og sett í gildi 1. desember 2001. Lógin heimilar landsstýrismanninum frá 1. januar 2004 at sleppa ávísingum øðrum av postflutninginum úr einkarrættinum og at veita loyvi til postflutning.

Umsitingin er farin undir at fyrireika eina umskipan til kapping og at fyrireika eina loyvisveiting til Postverk Føroya. Í loyvisveitingini verður væntandi ásett, at tænastur skulu veitast kring alt landið prísásetingarviðurskifti, roknskaparlig sundurskiljing, kærviðgerð o.a.

Ferðslulóg

Tørvur er á at dagføra verandi ferðslulóg. Ein bólkur er settur at viðgera grundleggjandi viðurskifti í hesum sambandi, og farið verður undir verkætlanina í næstum. Talan er um eitt sera viðfentt arbeið, og ein dagförd ferðslulóg verður tí neyvan lögð fram í hesi tingsetuni. Ætlanin er tó at gera átrokandi tillagingar í ferðslulógini, sum er, til arbeiðið við nýggju ferðslulógini er liðugt.

Arbeiðmarknaður

Tær kunngerðirnar, sum skulu verða gjørdar í sambandi við nýggju arbeiðsumhvørvislógina eru settar í gildi, men enn vanta fleiri dagføringar.

Barsilsskipan er sett í gildi við tí endamáli, at allir løntakarar mest gjørligt fáa endurgjald fyri lønarmiss av barnsburð. Skipanin er eitt stig framá at javnseta partarnar á arbeiðsmarknaðinum, at fremja javnstøðu og at geva barninum móguleika fyri samveru bæði viðfaðr og móður. Í næstum er ætlanin at gera uppskot til broyting í lógini, soleiðs at rætturin til farloyvi í sambandi við barsil verður longdur úr 24 vikum upp til 52 vikur eftir barnsburð. Endurgjald fyri mista inntøku verður stígvíst víðkað til alt tíðarbilið og partarnir á arbeiðsmarknaðinum figgja endurgjaldið.

Aðrar loysnir at nøktu tørvin á barnaansing skulu verða kannaðar, t.d. at íløg verður lútað millum avvarðandi kommunu og viðkomandi arbeiðspláss. Raksturin verður annars í høvuðsheitum eftir vanligu treytunum fyri kommunalar stovnar.

Farið er undir arbeiðið at endurskoða lögtingslógina um starvsmenn í síni heild, og ger nevnd, mannað m.a. viðumboðum fyri partarnar á arbeiðsmarknaðinum, arbeiðið

Ætlanin er saman við þortunum á arbeiðsmarknaðinum at gera skipan til at loysa trætur á arbeiðsmarknaðinum, so skjótt tær koma í. Somuleiðis verður farið undir at gera eftirlønarskipan til øll.

Mentan

Flestu tjóðir ásanna nú, at mentanararbeið, útbúgving og gransking eru grundarlag undir samfelagsmenningini. Støddin á londum, nøgdin av náttúruutilfeingi og fólkkatal eru ikki treytir fyri at standa seg í heimssamfelagnum, men harafturímóti útbúgving og skapandi evni hjá fólkinum. Hetta skapar ikki bert fólkaræði, trivnað og javnbjóðs møguleikar. Hetta skapar eisini framburð vinnulívsmenning og búskaparvøkstur.

Henda sannroynd tykist eisini at vinna stóðugt fram í Føroyum. Føroyska vinnulíviðsetur krøv um útbúgving og gransking, samstundis sum mentanararbeið verður alt meira virt og stuðað Okkara dugnaligu listafólk, tónleikarar, sjónleikarar, ítróttafólk, rithøvundar og granskarar hava seinastu árin aftur og aftur prógvað at iløgur í mentan, útbúgving og gransking kunnu løna seg fleirfalt aftur og seta Føroyar á heimskortið

Fyri einar sjálvstøðugar Føroyar er ein miðvísur mentanar- og útbúgvingarpolitikur alneyðugur. Vit seta okkum høvuðsmálið at vera millum heimsins best útbúnu fólk og at hava ein víðskygdan mentanarpolitik. Og øll skulu hava sama rætt til útbúgving og mentanartilboð Men tað krevur ítøkilig stig og iløgur næstu árin at ganga fram ímóti hesum avbjóðingum.

Læra fyri lívið

Útbúgving er ikki longur ein avmarkaðið á lívsleiðni hjá hvørjum einstøkum, men fevnir um alt lívið Neyðugt er tí eisini at samskipa útbúgvingarverkið í Føroyum í eitt vitanarkervi og at skapa møguleikar fyri øktum samstarvi millum útbúgvingarverkið arbeiðsmarknaðin og vinnulívið

Hartil skal samstarvið mennast millum tey trý ymisku stigini í útbúgvingarverkinum: fólkkaskúlar, miðnámskúlar og hægri skúlar. Tær útbúgvingar, sum nú liggja millum miðnámskúlar og hægri skúlar (t.d. skipsførara-, maskinmeistara-, lærara-, námsfrøði, og sjúkrasystraútbúgving) eiga at koma undir hægri skúlar og verða samskipað við granskingarmøguleikar. Ein eftirmetingarskipan fyri alla føroysku útbúgvingarskipanina er neyðug til tess at gera krøvini til dygd og samskipan strangari.

Ein av týðandi tóttunum í okkara útbúgvingarskipan, er føroyskt undirvísingartilfar. Neyðugt er næstu árin veruliga at raðfesta hetta økið soleiðis at undirvísingin í føroysku skúlunum mest møguligt kann byggja á okkara egnu viðurskifti.

Mentamálaráðið er umboðið í arbeiðsbólki undir Norðurlandska Ráðharraráðnum, ið skal lýsa, hvørjir førleikar eru serliga viðkomandi fyri lívlangari læru. Eisini viðger bólkurin, hvørji tiltøk undirvísingarverkið eiga at skipa fyri, soleiðis at førleikatørvurin verður nøktaður í framtíðni. Ætlanin er, at tilmælini frá arbeiðsbólkinum verða lögð fram seinni í hesum árinum.

Fólkkaskúlin

Seinastu 4 árin eru alt størri upphæddir játtaðar fólkkaskúlanum, og figgjarkarmarnir eru gjørdir munandi betri. Men kortini hevur tíverri ein ov stórus partur av orðaskiftinum bert snúð seg um pening, forðingar og vantandi møguleikar.

Vit hava yvirtikiðskúlan, og nú er taðokkara uppgáva at byggja eina veruliga føroyska skipan. Stundin er komin at tosa um, hvussu játtanir, størri fjølbroytni, betri trivnaður og fleiri avbjóðingar kunnu mynda fólkaskúlan. Hvussu hvør einstakur næmingur, lærari, skúlaleiðari og foreldur viðgera og skapa "tann góða fólkaskúlan".

Árið 2002 er lýst sum árið hjá tí góða fólkaskúlanum. Ætlanin er at brúka tað sum eftir av árinum, at hevja upp og røða um viðurskifti, sum hava viðskúlans virki at gera. Skipaðverður fyri ráðstevnum, fundum o.ø., sum kunnu verða við til at leggja lunnar undir eitt livandi kjak um framtíðar fólkaskúlan. Síðani er ætlanin at eftirmeta fólkaskúlalógina eins og lógina um læraraútbúgving.

Semám

Tilmæliðum sernámsfrøð er skrivað og verður aðalorðaskifti um hetta tilmæliði lögtinginum í heyst. Umráðandi er, at vit fáa fjølbroyttari tilboðkring landið og at samstarv verður skipað millum sernámsøkið og stuðlsfólkaskipanina undir almannamálum.

Fariðverður undir at fyrireika skúla tilboð til ungmennigartarnað Stórir tørvur er á at finna hóskandi og gevandi tilboð til ung menningartarnað Vit skulu sum samfelag megna at bjóða øllum íbúgvum í landinum møguleika at menna evni síni alt lívið

Vinnu- og miðnámskúlamir

Sjötul verður settur á at endurskoða miðnámsútbúgvingarnar við tí endamáli at gera eitt felags støð undir miðnámsútbúgvingunum, ið gevur viðari førleikar á ymsu fakøkjunum.

Í sambandi við førleikamenning í KT er ætlanin at fara at útbúgva lærarar í vinnu- og miðnámskúlanum soleiðs, at allir fáa eitt KT-kort. Í august mánaði 2002 fer Mentamálaráðið undir nýtt umfar at útbúgva lærarar í vinnu- og miðnámskúlanum, námsfrøðliga. Námsfrøðliga útbúgvingin er kravd, so at lærararnir fáa góðkendan undirvísingarførleika og á tann hátt verða settir endaliga í fast starv.

Mentamálaráðið tók á vetri 2001/02 stig til at fremja eina felags vegleiðaraútbúgving fyri vegleiðarar í fólkaskúlanum og í vinnu- og miðnámskúlanum. Endamálið við at gera eina felags vegleiðaraútbúgving er at fremja samstarv millum útbúgvingarnar.

At byggja miðnámskúlan í Suðuroy heldur fram, sum ætlað og væntandi verður skúlin boðin út í entreprisu fyrst í heyst. Arbeiðskann sostatt byrja fyrst í næsta ári.

Skúladepilin í Marknagili í Tórshavn hevur staððá langtíðarløguætlan, og bygging kann byrja í 2003. Arbeitt verður samstundis viðætlan at gera hólsviðurskiftini hjá útbúgvingarstovnunum í Klaksvík betri.

Fiskivinnuskúlin í Vestmanna skal hava nýggj høli, soleiðs sum Løgtingið longu hevur samtykt. Teknisku/byggifrøðligu trupulleikarnir, ið stungu seg upp í sambandi við at keypa høll til skúlan, hava kravt, at hetta verður loyst beinanvegin. Nevnd er sett at koma við uppskoti til eina varandi loysn á hólsviðurskiftunum.

Oljuútbúgvingar

Áhugin fyri at nema sær útbúgving, ið gevur førleika í oljuvinnu er vaksin stóðugt. Oljuútbúgvingarsamtakið hevur gjørt eina ætlan fyri útbúgvingarvirksemi næsta árið soleiðs

at arbeið verður miðvíst við at menna førleikan bæði hjá arbeiðsmegini og hjá teimum vinnuskúlum, ið eru við í samtakinum.

Arbeiðsmarknaðarútbúgvingar

Lógin um yrkisútbúgvingar varð endurskoðað í fjør, og ávísar lógarbroytingar samtyktar í vár. Í tí sambandi mælti Yrkisútbúgvingarráðið og partarnir á arbeiðsmarknaðinum, sum hava sæti í ráðnum, til at seta ein arbeiðsbólk, sum skal koma við tilmæli um og koma við uppskoti um lóg um hetta útbúgvingarøkið. Ætlanin er at hava lógaruppskotið liðugt um ársskiftið.

Lærlingar í fiskavirking og aling

Nýggj yrkisútbúgving er sett á stovn í fiskavirking og aling. Talan er um eina útbúgving, sum varir 3 ár. Fyrsta árið er eitt stóðsár á Fiskivinnuskúlanum. Hini bæði árin eru faklig upplæring og framhaldandi skeið á Fiskivinnuskúlanum. Hetta er samstundis byrjanin til eina víðfendda førleikamenning hjá teimum, sum starvast í fiskaiðnaðinum og í fiskaalingini. Væntandi byrja fyrstu lærlingarnir skúlagongd sína í august.

Hægri skúlar og gransking

Nógvir føroyingar útbúgva seg uttanlands á hægri stigi, og tað eigur at verða ein inngrógvinn partur av føroyskum útbúgvingar- og granskingarpolitikki. Tað gevur tí einstaka og samfelagnum vitan og íblástur at fara út í heim. Tó er málið at føroyingar kunnu seta sær útbúgvingar saman úr Føroyum – har partar kunnu verða tiknir í Føroyum og partar í øðrum londum. Sama er við granskingini, har samstarv um landamørk er fortreytin fyri menningini. Gransking er fortreytin fyri hægri útbúgving, tí eiga vit at raðfesta gransking, har føroyskar royndir og vitan eru til taks og kunnu mennast á altjóða stigi. Granskingarráðið fer nú eisini av álvara til verka.

Fróðskaparsetur Føroya hevur ætlanir um nýggjar útbúgvingar í m.a. KT og lögfrøði. Fróðskaparsetur Føroya hevur tó ein átrokandi hølistørv. Játtan er til at kanna hølistørvin og til eina verkætlan at gera uppskot til loysnir.

Arbeiðið at endurskoða lærara- og pedagogútbúgvingarnar fer í gongd í heyst, soleiðs at útbúgvingarnar báðar verða tíðarhóskandi og kunnu samsvara við tær broytingar, sum fara fram á hesum báðum økjum.

Arbeitt verður við at dagføra føroysku sjúkrasystraútbúgvingina soleiðs, at hon verður eins góð og sjúkrasystraútbúgvingar í øðrum Norðurlondum. Uppskot um lóg um sjúkrasystraútbúgving er liðugt at leggja fyri tingið Almanna- og heilsuútbúgvingarnar á Tvøroyri hava fingið góða móttøku. Skúlin húsast tó í alt ov smáum hølum, og ætlanir eru um at bøta um hesi hólsviðurskifti.

Skapandi og útinnandi list

Í vár læt Mentamálaráðið úr hondum mentanarálitið *Mentan og menning*, ið er ein menningarætlan fyri listaøkið fram til 2006. Listaøkið verður skipað við lóg um stuðul til list og listaligt virksemin, og eru fyrireikingarnar til hetta farnar í gongd. Lóg um Mentanargrunn Landsins skal verða endurskoðað so at virkisøki grunsins verður víðkað. Fyrireikingarnar til Tjóðpall Føroya eru farnar í gongd. Umstøðurnar hjá tónleikarum við eitt nú spælistøðum og venjingarhølum verða í hesum sambandi eisini raðfestir í mentanarpolitikkinum.

Ítrótt

Ítrótt, frítíðarfelagsskapir og sjálvboðð felagsarbeið sum heild bera ein stóran part av mentanarvirkseminum í gerandisdegnum. Mentamálaráðð fer at taka stig til at orð ein meira samanhagandi ítróttar- og frítíðartilboðspolitikk saman við feløgum, felagsskapum og kommunum.

Børn og ung

Umráðandi er at tryggja børnum og ungum rættindi til mentanarlig tilboð útbúgving, ávirkan og ein virknan part í samfelagnum. Tí verður sjøtul settur á arbeiðð at orð ein barna- og ungdómopolitikk fyrst í næsta ári.

Fólkakirkjan

Arbeiðð at yvirtaka fólkakirkjuna heldur fram, og ætlanin er støðugt at viðgera spurningar, sum hava við skipanina at gera saman við teimum, sum varð av kirkjuni. Eftir uppskoti frá føroysku sjómanskirkjuni hevur Landsstýrið í ár gjørt av at lata føroysku sjómanskirkjuni figgarligan stuðul, ið fer til at lona einum føroyskum sjómanspresti í Hull í Onglandi.

Fjølmiðapolitikkur

Sjónvarp Føroya og Útvarp Føroya skulu verð skipað sum sjálvstøðgir almennir stovnar, og ein verulig ætlan fyri eitt føroyskt meginsjónvarp, ið ger føroyskt og føroyskað tilfar, verður lögð fram samstundis.

Mentanarsøvnini

Nýggj lögtingslóg um bókasavnsvirksemi kom í gildi 1. januar í ár. Arbeitt verður nú við m.a. at fáa figgarliga býtið millum land og kommunu uppá pláss. Arbeitt verður eisini við nýggjari fornminnalóg. Ætlandi kann uppskot verð lagt fyri tingið í heyst. Síðani verður neyðugt at gera uppskot um nýggja lóg fyri fornminnissavnið og bygdasøvnini. Eisini skal lógin um skjalasavnið verð dagført.

Nevndin, sum ger uppskot um at verja og varðveita Múrin í Kirkjubø, heldur fram við arbeiðnum og hevur givið landsstýrismanninum uppskot til, hvussu sjøtil kann verð settur á varðveitingararbeiðð sum allir partar eru samdir um. Landsstýrismaðurin hevur tikið undir við hesum og hevur tikið stig til at seta hetta í verk. Kirkjubøstólarnir og aðrir forngripir eru í summar fluttir aftur til Føroya sambært avtalu við Danmark. Hetta er mentanarlig stórhending, ið vónandi kann vekja ans fyri virðinum av einum aktivum fornminnapolitikki.

Familju- og heilsumál

Samgongan ráðfestir familju- og heilsumál ovarlaga, og hevur tí sett ein ráðharra burturav at sita fyri hesum málsøki. Ætlanin er í hesum valskeið at orð ein familju- og heilsupolitikk og at leggja hann fyri Løgtingið til aðalorðaskiftis.

Familjupolitikkur

Arbeiðslívið á arbeiðsmarknaðnum er vorðð ein alt størri partur av gerandisdegi føroyinga. Hetta hevur havt viðsær týðandi broytingar í familjulivinum, og er tí neyðugt at byrgja upp fyri hesum. Børnini í ættarliðnum undan hesum vuku upp í fjøru, haga og heima við hús. Flestu børnini vaksa nú upp á onkrum stovni, tí foreldrini eru heimanífrá meginpartin av degnum. Avleiðngarnar fyri trivnað sum heild vita vit ikki um til fulnar. Samgongan staðfestir, at

familjan er kjarnin í samfelagnum, og tí eiga lógir, sum samsvara ikki við hesa grundreglu, at verða broyttar, so tær eru viðtil at fjálga um familjuna.

Skúlalæknaskipan

Neyðugt er at reka ein miðvísan barna- og ungdómopolitikk. Fyribyrging, ráðgeving, upplýsing og hjálp eru aðaltættir í hesum samanhangi at menna vælveru og trivnað hjá øllum borgarum landsins. Í hesum sambandi verður ein nýggj lóg um skúlalæknaskipan fyrireikað og, sum hevur til endamáls at tryggja komandi ættarliðnum fyribyrgjandi heilsurøkt javnbjóðs teirri í grannalondum okkara.

Ófødda barnið

Landsstýrismaðurin í familjumálum hevur tikiðitøkilig stig til at minka um talið á fosturtøkum. Landsstýrismaðurin hevur heitt á umsitingina, um at geva sær upplýsingar um, hvørjar orsøkirnar eru til, at kvinnur velja fosturtøkur heldur enn at bera barnið. Fyrirspurningur er komin frá granskingsstovni, sum er áhugaður í at gera eina djúptøkna kanning. Kannað verður, hvørjar lógarheimildirnar eru fyri broytingum í verandi lóggávu, við tí endamáli at fáa móguleika til at broyta lógina, um hetta verður hildið rættast.

Ein nýggj heilsuskipan er í umbúna, sum kemur at geva munandi betraðar móguleikar fyri neyvvari hagtølum á nógvum økjum, eisini á fosturtøkuøkinum.

Royking og rúsevni

Rúsevnamisnýtslan er ein alsamt vaksandi trupulleiki, serliga mistnýtslan av sterkari rúsandi evnum. Stig mugu tí verða tikin at koma hesum trupulleika til livs. Miðvís upplýsing eigur at verða styrkt í skúla, fjølmiðum og øðrum samanhangi. Somuleiðis verður stöðugt arbeitt við at upplýsa um heilsuskaða, sum stendst av royking. Serligar verkætlanir verða settar í verk.

Bústaðarviðurskifti

Grundarlagið undir góðum familjutrivnaði eru góð bústaðarviðurskifti. Móguleikarnir fyri øðrvísi bústaðarbygging verða gjørdir betri, so útboðið á bústøðum samsvarar við eftirspurningin. Arbeiðið at laga til lóggávuna er farið í gongd, og verður í hesum sambandi lógin um Húsálansgrunnin broytt, so hann kann vera uppi í hesum.

Heilsupolitikkur

Heilsuverkið er í stöðugari menning. Á heysti 2003 verður nýggi sjúkrahúsbygningurin á Landssjúkrahúsinum liðugur at taka í nýtslu. Hetta fer at bøta munandi um trivnaðin, bæði fyri sjúklingar og starvsfólk. Við hesum verða móguleikarnir at røkja og umbyggja bygningarnar, sum eru, samstundis betri.

Sálarsjúkuvíðgerð

Álit um skipan av framsóknari sálarsjúkuvíðgerð í Føroyum varð latið landsstýrinum fyrst í árinum. Miðað verður eftir at fylgja tilmælunum í álitinum, so hesin samfelagsbólkur kann fáa liviumstøður, sum hóska einum framkomnum samfelag. Ein byggætlan er gjørd fyri eitt sambýli til 10 sálarsjúk, og verður hetta arbeiðið boðið út í næstum.

Sjúkrahúsini

Nú ið undirstøðukervið broytist munandi, verður neyðugt at kanna, hvørjar nýggjar fyrimunir heilsuverkið kann fáa av hesum. Klaksvíkar Sjúkrahús fer óivað at hava størri virkisøki, tá ið Eysturoyggin og Borðoyggjin verða samanknýttar við undirsjóvartunli. Fyri Suðuroynna sum útjaðri hevur Suðuroyar Sjúkrahús alstóran týdning fyri trivnaðin og tryggleikan í oynni, og er eitt týðandi grundarlag undir tryggleika suðuroyinga.

Heilsufremjan

Fyri at bota um almannaheilsuna verður størri dentur lagdur á fyriryrgjandi og heilsufremjandi tiltøk, sum fataðum alt lívið Ein slik verkætlan kann, sum frálíður vera við til at minka trýstið á heilsuverkið tí hon er sjúkufyriryrgjandi.

Sjúkratrygging

Trivnaðarmálaráðið arbeiðir við eini lögtingslóg um tíðarhóskandi almenna sjúkratrygging. Endamálið er at avloysa verandi sjúkrakassakipan. Sjúkrakassarnir skulu í staðin verða almennir stovnar undir landsstýrismanninum í familju- og heilsumálum.

Kommunulæknaskipan

Kommunulæknaskipanin er ein hornasteinur í føroyska heilsuverkinum. Øllum kunnugt er trupult at fáa sett øll kommunulæknastørvini, og sum útlitini eru, er ongin broyting í væntu. Tí er neyðugt at taka stig, sum venda gongdini, og eru ávísar ætlanir á hesum øki. Tó mugu fleiri av hesum viðurskiftum til politiska viðgerð áðrenn broytingar kunnu verða settar í verk.

Ílegu- og biotøknigransking

Lóggiviðskal verða um ílegu- og biotøknigransking í Føroyum. Neyðugt er at tryggja, at slik lóggáva fer ikki um siðfrøðlig ella etisk mørk, og eigur visindasiðsemisnevndin at hava ein virknan leiklut. Tilílk gransking hevur alstóran týdning fyri menningina á heilsuøkinum, bæði viðvíkjandi viðgerðarhættum, nýggjum heilivági og øðrum.

Serviðgerðuttanlands

Ímillum 1200 og 1500 sjúklingar verða hvørt ár sendir uttanlands til viðgerðar, og taliðveksur stóðugt. Hetta hevur lagt stórt trýst á sjúklingahotellið Tórshavn, sum meginpartin av hesum árinum hevur havt fleiri fólk inni, enn rúm eru til. Fyri at bota um tænastuna, verður kannað um nakrar av hesum viðgerðum móguliga kunnu verða gjørdar í Føroyum, annaðhvørt við at seta starvsfólk ella við at gera fleiri ráðgevaraavtalur á ávísam viðgerðarøkjum.

Trivnaðar- og heilsuráðið

Trivnaðar- og heilsuráðið arbeiðir við at útgreina føroyska almanna- og heilsuverkið og gera uppskot til eina langtíðarætlan fyri føroysku vælferðartænastuna. Arbeiðið verður liðiugt í ár.

Ein heilsupolitikkur verður orðaður og setur greiðmál fyri heilsutænastuna og ásetir uppgávu- og ábyrgdarbýtið millum sjúkrahúsini og millum sjúkrahús og grundleggjandi heilsutænastuna.

Almannamál

Samgongan leggur høvuðdent á samanhingin millum sjálvstýri, sosiala trygd og framburð Tað er alneyðugt til tess at skipa eitt nútímans, sjálvstøðugt føroyskt samfelag í framburði, at sosiala trygdin verður sett í hásetið

Aðalmáliði almannapolitikkinum er at menna sosialar skipanir, ið byggja á egiðsamhaldsfesti í Føroyum, at menna sosialar skipanir, ið veita rættartrygd, einfalda umsiting og skjóta hjálp at koma um sosialar tilburðir og at menna ein sosialpolitikk, ið leggur dent á menniskjavirði og sjálvsvirðingina hjá hvørjum einstøkum. Harumframt er umráðandi, at sosiala trygdarkervið verður ment so nær borgaranum sum gjørligt, so at styrkin í nærsamfelagnum kemur til sín rætt.

Varandi pensiónsloysn

Eitt av høvuðsmálum landsstýrisins er at fáa semju um eina varandi loysn viðvíkjandi pensiónsmálinum. Ætlanin er, at loysnin skal fevna um tveir tættir: at leggja fólkapensiónsskipanina í eina tryggja legu, so hon tryggjar øllum eina sømiliga minstupensión, ið ikki verður heft av politiskum broytingum; og at fáa semju við partarnar á arbeiðsmarknaðinum um eitt uppskot, har øllum á arbeiðsmarknaðinum er tryggjað ein eftirløn.

Føroysk sosiallógáva

Samgongan fer í fyrri parti av hesum valskeiði at gera broytingar á teimum mest átroðkandi økjum. Áðrenn valskeiðið er runnið er setningurin at hava eina fullfíggaða, føroyska sosiallógávu.

Sosialpolitikkur er lógartryggjaður rættur, eitt trygdarkervi, har tú kanst koma burtur úr aftur tíðarbundnum trupulleikum.

Nýggj føroysk sosiallógáva skal gera sosialu trygdarskipanina einfaldari og nærri brúkarunum. Á hesum grundarlagi verður settur ein arbeiðsbólkur, at gera uppskot til nýggja føroyska forsorgarlóg.

Rættindi hjá fólki við skerdum førleika skulu verða betur tryggjað og almannaverkið skal – saman við þortunum á arbeiðsmarknaðinum – tryggja fólki við skerdum arbeiðsevnum og sosialum tørvi atgongd til útbúgvingar og arbeiðsmarknaðin.

Skipanin við hjálpartólum verður endurskoðað og frágreiðingin viðvíkjandi hjálpartólaøkinum verður grundarlagið.

Stuðlsfólkaskipanin verður savnaði eina eind.

Barnaforsorgarøkið

Almanna- og heilsumálastýrið gjørdi í 2000 eitt álit um alt barnaforsorgarøkið. Eftir hesum áliti varð eitt lógaruppskot tilevnað í síðstu tingsetu. Uppskotið varð sent til ummælis, men varð ikki lagt fyri Løgtingið tí semja fekst ikki um, um barnaverndarøkið skuldi verða ein landsuppgáva ella ein kommunuuppgáva.

Tí var ein arbeiðsbólkur settur, sum skal gera eitt tilmæli til landsstýrismannin, um tað er møguligt, at barnaverndarøkið kann verða lagt út til størri kommunalar eindir. Ætlanin er at leggja eitt nýtt uppskot á barnaforsorgarøkinum fyri Løgtingið í hesi tingsetu.

Eldraøkið

Heimarøktin fer frá 1 oktober 2002 at fevna um samdøgursrøkt. Skipanin verður at seta í verk fyri alt landið samstundis. Trygðin hjá teimum veikastu heimabúgvandi verður tá styrkt munandi og tænastan tíðrhóskandi.

Eldrarøktin verður skjótast gjørligt lögð til kommunurnar at reka, og ein semja verður gjørd millum land og kommunur um iløgur og skattabýtið. Til tess at seta gongd á at loysa bráðeingis tørvin á ellis- og røktarheimsplássum, setur landskassin í næsta ár 20 mió. kr í eina iløgupulju, sum kommunurnar eftir galdandi býtislykli kunnu søkja úr. Treytin er, at kommunurnar í økjunum taka stig til byggingina, og at tær samstarva um eldrarøktina.

Fyrireikingin til økisterapivirksemi heldur fram.

Arbeiðskaðtryggingarlóg

Uppskot til nýggja arbeiðskaðtryggingarlóg og uppskotiðum nýggja endurgjaldábyrgdalóg verða lögð aftur fyri tingið og sett í gildi í senn, tí útrokningin viðvíkjandi veitingini í Arbeiðskaðtryggingarlógini verður gjørd sambært "endurgjaldábyrgdalógini".

ALV- virksemini

Álit um framtíðarvirkseminni í ALV-skúlanum við Áir mælir til, at sjálvur skúlin verður fluttur undir Mentamálaráðið. Farast skal í gongd við at kanna hetta gjøllari í neyvum samstarvi við Mentamálaráðið m.a. hvørji tilboð hesin skúlin skal geva í framtíðini. Eisini er stórus tørnur á eftirskúla, ella eftirskúlalíkum tilboði fyri menningartarnað. Sum nú er, fáa nakrir næmingar undirvísing á Sernámsdeplinum, til teir eru 21 ár, og onnur fara av landinum í eitt ár ella so. Samgongan fer at arbeiða fram ímóti at skipa fyri fleiri tilboðum til hesi fólk í Føroyum, so tey á sama gundarlagi sum onnur kunnu nema sær útbúgving í tann mun, tey eru før fyri tí.

Á figgjarlógini í ár er settur peningur av til iløgur og rakstur til eitt nýtt verkstaðartilboð til teirra, sum megna ikki at arbeiða á vanligu arbeiðsmarknaðinum. Hesi verkstaðartilboð eru skipað undir Sjalvsognarstovninum ALV og byrjað verður við hesum í heyst. Ætlanin er at arbeiða á seks økjum, vinnuskeið vart arbeiði, umsorganararbeiði, restfórleika, umskúling og ráðgeving. Virkseminni heldur til í leigaðum hølum í Tórshavn.

Javnstøðumál

Ein verkætlan er í gongd, ið Útnorðurráðið hevur sett í verk, um harðskap móti kvinnum í Íslandi, Grønlandi og Føroyum. Frágreiðing um verkætlanina verður almannakunngjørd í næstum. Ætlanin er at verða virknari á hesum øki til tess at útvega hagtøl og kanningar, so vit betur mun kunnu samanbera okkum viðgrannalondini.

Oljumál

Í fjør summar vóru triggjar tær fyrstu leitiboringarnar á føroyska landgrunninum. Eftir nógvu og neyvu fyrireikingarnar komu fyrstu leitiúrslitini heldur óvart á oljufeløg og onnur.

Fyrstu úrslitini

Bara smáar nøgdir av olju vórðu funnar í teimum jarðfrøðligu fláunum, har størstu vónirnar vórðu knýttar. Harafturímóti bar Faoes Partnership við munandi nøgdir av olju í djúpari jarðøgum.

Hóast triðja boringin visti, at oljufláirnar eru rættiliga tjúkkar, næstan 170 metrar, er enn óvist, hvussu langt út til liðrnar oljan fer, og tiskil vita vit ikki, hvussu stórar nøgdir av olju eru har, ella um oljan og goymslufláirnar eru soleiðs háttáðar og góðar, at vinnulig oljuframleiðsla kann koma upp á tal.

Í einum føri sum hesum skal loyvishavarin, í seinasta lagi 8 mánaðr eftir tað at boringin er gjørd, lata Oljumálaráðnum frágreiðing viðnágreiniligari lýsing av boriúrslitinum. Saman við frágreiðingini verður lögð fram ein ætlan yvir tey tiltøk, ið loyvishavarin hevur í hyggju at seta í verk at staðfesta, um farast kann undir kolvetnisframleiðslu. Oljumálaráðið væntar at fáa frágreiðingina frá Faroes Partnership ein av fyrstu døgnum eftir ólavsøku.

Samskipan um landgrunsmarkið

Finningarbrunnurin í fjør er tætt upp at landgrunsmarkinum móti Bretlandi, og roknast má við at ein møgulig oljuleið gongur tvørturum markið Boringar bretska megin landgrunsmarkið eru sum heild týðningarmiklar fyri oljuleiting á føroyskum øki. Serligan týðningi hevur boringin, ið Amerada Hess saman við øðrum, eitt nú Atlantic Petroleum, í lötuni ger í grannalutinum til føroyska fundin. Arbeiðið at meta um, um fundurin hjá Faroes Partnership kann gerast rakstrarverdigur, er tí partvíst knýtt at úrslitinum frá hesi boringini.

Verður talan um gott úrslit, fara komandi árin at tørva kanningar báðumegin markið við atliti at møguligari útbygging av oljuleiðni. Neyðugt verður at samskipa arbeiðið tvørtur um landamark, og fer tað at krevja semju um ein leist at skipa útbyggingina og oljuframleiðsluna eftir, og um býtið av oljuni landanna millum.

Oljuleiting komandi árin

Ó væntaðu boriúrslitini í fjør ár hava sum heild ført til, at oljufeløgnum tørvar at endurskoðað sínar leitiatlanir, og tiskil verður lítið leitivirksemi og eingin leitiboring á føroyskum øki í ár. Næsta ár verða væntandi fleiri nágreiniligar seismiskar kanningar, samstundis sum Agip saman við samstarvsfelaganum Føroya Kolvetni skal gera sína fyrstu leitiboring.

Tørvur er á at meta um, hvussu oljuleitingin hereftir skal verða skipað í síni heild. Umframst tør leitiverkætlanir, sum longu eru knýttar at verandi loyvum, skulu metingar og samráðingar í summar gera av, hvussu leitingin skal halda fram á teimum trimum økjum, har oljufeløgini í fyrstu atløgu hava ikki boriskyltu, men har tey í staðin skulu gera fyrireikandi kanningar tey fyrstu 3 árin av leitiskeiðnum.

Samstundis sum mett skal verða um hesi viðurskifti, tørvar at meta um útlitini at hava eitt nýtt útbjóðingarfjar, soleiðs at oljuleitingin kann halda fram, um tørvur og móguleikar eru fyri tí.

Samman við Jarðfrøðsavninum og lutvist Fróðskaparsetrinum gera loyvishavarnir ymiskar kanningar undir sonevndu Sindri-verkætlanini. Hesar kanningar fevna í høvuðsheitum um øki við basaltfláum, sum liggja uttan fyri verandi loyvisøki, og skulu tør hjálpa til at meta um útlitini fyri, um farið verður undir oljuleitingar á tí stóra basaltøkinum kring Føroyar næstu árin.

Vinnan og oljuvirksemið

Seinkað oljuleitingin kemur ikki væl við hjá tí partinum av vinnulívinum, ið hevur fyrireikað seg at veita vørur og tænastur í sambandi við boringar á føroyska landgrunnum. Hetta eigur tó ikki at koma óvart á, tí oljuleiting kann vera svikalig, og undir øllum umstøðum verður talan um skiftandi virksemisstig í leitiskeiðnum. Tibetur hava flestu fyrirkurnar nóg mikið at gera í

aðari vinnu á føroyska heimamarknaðinum, og nakrar fáar bjóð seg fram í oljuvinnu uttanlands.

Roknað verður við at útreiðslurnar til leitivirkemið á føroyska økinum í fjør vóru umleið 600 mió. kr. Leysliga mettt, vóru um leið 140 – 150 mió. kr. ella 25% av hesi upphædd goldnar føroyskum fyrítøkum. Viðmerkjast skal tó, at ein munandi partur varð nýttur til flúgvung og brenni, og soleiðs goldin av landinum aftur beinanvegin. Árið í fjør visti, at føroyskar fyrítøkur, ið veita oljuvinnuni tænastur, neyvan kunnu vænta munandi peningaligan vinning fyr enn komið verður nærri einum framleiðsluskeiði.

Umhørvismál

Frágreiðing um náttúru og umhørvnisvernd vóru lögð fyr tingið til aðalorðaskiftis í vár. Fleiri tilmæli eru í frágreiðingini, og í fyrstu atlugu verður farið undir at gera náttúruverndarlóg og at dagføra umhørvnisverndarlógina. Hol verður sett á eftir summarfrítíðna og gongur eftir ætlan, verður hetta størsta nútímansgerðin av lóggávuni á økinum, síðan umhørvnisverndarlógin varð sett í gildi í 1988.

Kemikaliulóggáva

Fleiri altjóða sáttmálar, ið eru galdandi fyr Føroyar, seta bann fyr nýtslu av ávísu evnum. Um vit skulu lúka sáttmálarnar, er neyðigt at gera sáttmálakrøvini til part av føroyskari lóggávu. Ávís heimild er í umhørvnisverndarlógin at banna at selja og nýta evni, ið hava skaðlig árin á umhørvnið men sum fráliður, verður væntandi neyðigt viðserstakari lóggávu á hesum øki. Farið verður í næstum undir at kanna, hvørjar altjóða sáttmálar vit kunnu lúka við verandi lógarheimildum, og um tað gerst neyðigt, er ætlanin sum fyrilistiltak at gera eitt iskoyti til lótingslógina um umhørvnisvernd.

Árinsmetingar

Í flestu av okkara grannalondum er lóggáva, ið kreivur serligar umhørvnismetingar í sambandi við størri verkætlanir, ið kunnu ávirka umhørvnið munandi. Í Føroyum er tað bara kolvetnislógin, ið hevur slíka heimild. Umhørvnismetingar vóru gjørdar, áðrenn farið varð undir leitiboringar. Landsstýrismaðurin í umhørvnismálum ætlar í vár at leggja fram uppskot um árinsmetingar í s.v. størri byggætlanir, t.d. vega- og havnagerð

Byggi- og býarskipan

Eitt av tilmælunum í frágreiðingini um náttúru- og umhørvnisvernd er at samskipa fyrisingina við umhørvnisvernd, náttúruvernd og lendisfyrising fyr á tann hátt at fáa eina skipað landsætlan, sum hevur atlit at náttúru- og umhørvnisvernd.

Nú lendisfyrising og planlegging eru vorðin partur av umhørvnismálum, verður farið undir at kanna, á hvønn hátt hetta tilmælið frægast letur seg fremja í verki. Tørvur hevur leingi verið á eini dagførdari lóg um býarskipanir, ið hevur greiðskipanarstig fyr nærøki, kommunur, oyggjar og land. Talan er um nógvar áhugapartar, tí verður nevnd sett at evna til uppskot um nýggja lóggávu á hesum økinum.

Tað er greitt, at gera vit ikki skilagóðar ætlanir fyr hvussu lendið sum er til taks í hesum litla landi, verður nýtt, er vandi fyr, at týðandi náttúruvirðir fara fyr skeytið Okkara samfelag er í stóðigari menning og at byggja samferðslukervi, idnaðin og bústaðir er neyðig, men vit mugu tryggja okkum, at farið verður fram við skili, soleiðs at næsta ættarlið fær eins góðar móguleikar at mennast og trívast, og vit hava havt.

Vakstrarhúsárin

Í ár er ein verkætlan byrjað endamáll hennara er at gera upp føroyska útlátið av veðurlagsgassum. Tá ið úrslitið er tøkt, hava vit betri grundarlag at meta um, um tað er gjørligt at minka útlátið soleiðs, sum møgulig í gildissetan viðvíkjandi Kyoto sáttmálanum áleggur okkum.

Greitt er, at verður farið undir oljuframleiðslu á føroyskum øki, kann tað gerast torført at halda ásetingarnar í Kyoto sáttmálanum. Oljuvinna og Kyoto sáttmálin útilokað tó ikki neyðturviliga hvørt annað Menningin av veðurlagsvinarligari tøkni gongur skjótt, í oljuvinnuni eins og í øðrum altjóða vinnum, og ein føroysk framleiðsla er undir øllum umstøðum nøkur ár frammi í tíðni. Harumframt gevur Kyoto sáttmálin møguleikar fyri at keypa og selja sokallaðar CO₂ kvotur.

Yvirtøka av havumhvørvinum

Í vetur varð farið undir arbeiðið at taka yvir málsøkið havumhvørvi. Hetta arbeiðið varð tikið upp aftur eftir løgtingsvalið í vár, og væntandi verður málsøkið tikið yvir frá 1. januar 2003 at rokna.

Útjaðramál

Samgongan leggur dent á at skapa fortreytir fyri virksemini og trivnaði á øllum plássum í landinum. Í næstum verður farið undir eina miðvísa ætlan at meta um, hvussu tilmælini í álitunum um økismenning og útoyggjar kunnu verða fylgd.

Fyri at samskipa økismenningina og útoyggjapolitikkin gjørdi samgongan av at skipa hesi málsøkini undir sama landsstýrismanni. Umstøðurnar hjá útjaðranum hava tó við málsøkini hjá fleiri landsstýrismonnum at gera, t.d. tá ið talan er um vinnu, fjarskifti, samferðslu umframt heilsu-, almanna-, menta- og skúlamál. Neyðugt er at styrkja atlitini, ið verða tikin til útjaðran, tá lógarbroytingar og onnur átøk verða framd á einstøku málsøkjunum. At tryggja atlit at útjaðranum, fer landsstýrismaðurin í útjaðramálum at evna til uppskot um rundskriv, ið áleggur miðfyrisingini at meta um árin og avleiðingar av lóggávu- og fyrisingaráttøkum, áðrenn tey verða framd í verki.

PARTUR III

Løglisti

Løgmansskrivstovan

Mál, iðætlanin er at leggja fram í ár:

- **Uppskot til lögtingslóg um eftirlit, vátanarveitan, og umsjón sambært Sáttmála Sameindu Tjóða um bann fyri evnafroðligum vápnum.**
Lógin hevur við sær, at nevndi sáttmáli kann verða settur í gildi í Føroyum og samstundis upphildin sambært lógini. Lógin ásetur at skipað eftirlit verður við øllum evnum, ið kunnu verða brúkt til at gera evnafroðlig vápn við í Føroyum.
- **Uppskot til lögtingslóg um handilstiltøk móti Libera.**
Lógaruppskotið verður lagt fyri Løgtingið sum framhald av samtykt trygdarráð Sameindu tjóða um handilstiltøk móti nevnda landi. Lógin hevur við sær, at samtyktin verður upphildin í Føroyum sambært lógini.
- **Uppskot til lögtingslóg um handilstiltøk móti Sierra Leona.**
Lógaruppskotið verður lagt fyri Løgtingið sum framhald av samtykt trygdarráð Sameindu tjóða um handilstiltøk móti nevnda landi. Lógin hevur við sær, at samtyktin verður upphildin í Føroyum sambært lógini.
- **Uppskot til lögtingslóg um handilstiltøk mótvegis uppreistrarmørsluni UNITA í Angola.**
Lógaruppskotið verður lagt fyri Løgtingið sum framhald av samtykt trygdarráð Sameindu tjóða um handilstiltøk móti nevndu rørslu. Lógin hevur við sær, at samtyktin verður upphildin í Føroyum sambært lógini.
- **Uppskot til Ríkislógartilmæli um at seta "Lov om Den Internationale Straffedomstol" í gildi fyri Føroyar.**
Ríkislógartilmælið verður lagt fyri Løgtingið til tess at sáttmálin um Altjóðarevsidómstólin kann verða settur í gildi í Føroyum og samstundis upphildin sambært lógini. Hesar rættarreglur fevna um nógvar ásetingar fyri heimildum og mannagongdum hjá Altjóðarevsidómstólinum.
- **Uppskot til samtyktar um at taka undir við Altjóðasáttmálanum um oljudákingartilbúgving, atgerðir og samstarv, 1990.**
Sáttmálin verður lagdur fyri Løgtingið til góðkenningar. Sáttmálin fær grundleggjandi týðning fyri samstarv Føroya við næstu grannalond um samstarv, tá ið serstakliga ræður um oljudáking á føroyskum havleiðum í framtíðni.
- **Uppskot til samtyktar um at taka undir við ILO sáttmála nr. 164 um heilsuvernd og læknaviðgerð av sjófólki.**
Sáttmálin verður lagdur fyri Løgtingið til góðkenningar. Sáttmálin fevnr um nógvar av ásetingar fyri heilsuvernd og læknaviðgerð viðvíkjandi sjófólki.

Mál, iðætlanin er at leggja fram næsta ár:

- **Uppskot til samtyktar, um at taka undir við Sáttmála Sameindu tjóða um lóg havsins frá 1982.**
Sáttmálin verður lagdur fyri Løgtingið til góðkenningar. Í mongum førum kann hesin sáttmáli sigast at verða tann týðningarmesti, ið nakrantíð verður lagdur fyri Løgtingið og ber hann eisini manna millum ofta heitið "grundlóg havsins".

Sáttmálin fevnir um øll viðurskifti havsins frá burðardyggari nýtslu við tilfeingi havsins, ráevnisvinnu umframt marknaseting. At seta sáttmálan í gildi nú er neyðugt til tess at seta ferð á altjóðalandgrunskrøv Føroya uttanfyri 200 fjórðingar.
- **Frágreiðing løgmans um uttanríkismál.**
Árliga frágreiðing løgmans um uttanríkismál verður nú tikin upp aftur. Frágreiðingin verður væntandi borin Løgtinginum á pálsmessu í januar mánaði sum siður hevur verið. Frágreiðingin hevur sum endamál at kunna Løgtingið um árliga virksemlu Føroya á uttanríkispolitiska økinum umframt at boða frá áleikandi átøkum í framtíðni.

Fígjarmálaráð

Mál, iðætlanin er at leggja fram í ár:

- **Uppskot til lögtinglógir um broytingar í lögtingslóg um landsskatt og kommunuskatt (Skattalógin)**

Ætlanin er at endurskoðaðskattligu viðgerðna viðvíkjandi alivinnuni viðatliti at, um tað skal verða møguligt at draga ein stóran part av tí høga framleiðslukostnaðin frá beinanvegin í staðin fyri at gera hann virknan. Kappingarneytarnir í grannalondunum virka undir eini slikari skipan.

Skipanin við mótrókning av almennum krøvum í avlopsskatti verður endurskoðað so tað verður heilt greitt í hvørjum krøvum og í hvørjari raðfylgju, avlopsskattur skal verða mótróknaður.

Reglurnar um at fyrna skattamál eru nakaðgamlar og verða tí dagfórdar.

- **Uppskot til lögtinglóg um broyting í lögtingslóg um landsskatt og kommunuskatt (Ásetingarlógin)**

Í samgonguskjalinum er ásett, at skattalættar skulu vera givnir serliga lág- og miðalinntøkunum. Botnfrádrátturin hækkar, og øll prosentstigin lækka. Marginalskattamørkini hækka, so løntakarinn kann forvinna meira, áðrenn hann verður skattaður ovast á stiganum. Barnafrádrátturin verður eisini hækkaður.

- **Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um at skatta kapitalvinning (Kapitalvinningskattalógin)**

Nýggja kapitalvinningskattalógin, sum varðsamtykt í seinastu tingsetu, er ógvuliga viðfevnd og partvist fleiri lógir samanskrivaðar, og, sum nú eru settar úr gildi. Tí eru dagfóringar neyðugar.

- **Uppskot til lögtingslóg um búskapargrunn Føroya**

Uppskotið til nýggja lóg ásetur, hvussu almennar inntøkur frá oljuvinnuni og aðrar serligar inntøkur verða umsitnar.

- **Uppskot til lögtingslóg um útistandandi áogn landskassans**

Nýggj lóg, sum m.a. ásetur reglur, sum fyriskipað hvussu mál við vónleysari skuld til landskassan verða loyst.

Mál, iðætlanin er at leggja fram næsta ár:

- **Uppskot til lögtinglógir um broytingar í lögtingslóg um landsskatt og kommunuskatt (Skattalógin)**

Dagføra reglur um "armslongdarhandil" (transfer-pricing). Hesar reglur skulu tryggja, at handil millum feløg og persónar, ið eru knýtt hvør at øðrum, verður til marknaðarpris.

Nýggjar ásetingar um "tunna kapitalisering", ið forðað fyri, at feløg ikki verða ovurfiggjað við útlendskum pening í við tí fyri eygað at fáa hægri rentukostnað og lægri skattligt úrslit.

Endurskoðað subjektivu skattskylduna. Hendan ásetur m.a., hvussu leingi ein skattaborgari varðveitir fulla skattskyldu til Føroya. Skattalættar sambært samgonguskjali.

LØGMANSRØÐAN 2002

- **Uppskot til lögtingslóg um tonnasjuskatt**
Hetta er ein skattalóg, sum ásetur, at skipafeløg í farmavinnuni verða sett í skatt eftir, hvussu nógva skipstonnasju, felagið eigur. Higartil hava feløgini verið skattað eftir partafelagsskattalógini, men í øllum øðrum londum við farmaskipaflutningi verða gjørdar tonnasjuskattaskipanir. Ti verður eisini mett rætt at royna eina føroyska skipan.
- **Uppskot til lögtingslóg um tvískattaavtalu við Bretland**
- **Lógir á figgjarøkinum:** Í Danmark er komin nýggj tvørgangandi lóg á figgjarøkinum : Tað er “Lov om finansiell virksomhed”, sum savnar ymsar reglur, sum ganga aftur í øllum hinum lógunum á figgjarøkinum sum t.d. reglur um eftirlit, koncernir, leiðslu og ognarviðurskifti í eina lóg. Samstundis er neyðugt at broyta allar hinar lógirnar samsvarandi. Aðrar dagføringar eru eisini.
- **Lov nr. 501 af 7. juni 2001 om finansiell virksomhed (Nýggj lóg)**
Broyting í “lov om banker og sparekasser”.
Broyting í “lov om værdipapirhandel m. v.”.
Broyting í “lov om investeringsforeninger og specialforeninger”
Broyting í “lov om fondsmæglerselskaber”
- **Broyting í “lov nr. 348 af 9. juni 1993 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvaskning af penge”.** (Broytingar eru gjørdar í donsku lógini, millum annað av hendingunum í USA 11. september 2001).

Løgmálaráðð

Mál, iðætlanin er at leggja fram í ár:

- **Uppskot til broyting í lögtingslóg um grundlógarnevnd**
Skotið verður upp at broyta arbeiðið í grundlógarnevndini soleiðs, at arbeiðið verður skipað í tvey "kømur", har fakfólk gera ítøkiligar orðingar og viðmerkingar, sum tey fólkavaldu síðani viðgera. Somuleiðs verður skotið upp at gera eina greiðari áseting til krøvini til almennu viðgerðna viðvikjandi grundlógarnevndararbeiðnum.
- **Uppskot til ríkislógartilmæli um endurgjaldsábyrgd**
Við ríkislógartilmæli um endurgjaldsábyrgd, verður óskrivað endurgjaldsrætturin ásettur sambært lóg, og samskipaður viðvanlukkutryggingarlógina.

Fiskimálaráðð

Mál, iðætlanin er at leggja fram í ár:

- **Uppskot um broyting í lögtingslóg um vinnuligan fiskiskap**
Uppskot um fiskidagar fyri fiskiárið 2002/03. Lögingslóg nr. 28 frá 10. mars 1994 um vinnuligan fiskiskap viðseinni broytingum.
- **Uppskot um broyting í lögtingslóg um stuðul til flutning av fiski**
Lógin verður endurskoðað og úrslitið av hesum verður lagt fyri lögtingið Lögtingslóg nr. 14 frá 3. mars 1999 um stuðul til fiskaúflutning viðseinni broytingum.
- **Uppskot um lögtingslóg um bjarging á sjónum/tilbúgvingarlóg**
Uppskotið verður sett fram viðaliti at tilbúgvinarverkætlanini fyri Føroyar. Í lötuni er eingin føroysk tilbúgvingarlóg ella bjargingarlóg.

Vinnumálaráðð

Mál, iðætlanin er at leggja fram í ár:

- **Uppskot til løgtingslóg um P/F Fiskaaling.**
Lógaruppskotið gevur landsstýrismanninum heimild at avhenda bygningar og avlop á studningsjáltanini, veitt sambært sáttmála, til P/F Fiskaaling.
- **Uppskot til løgtingslóg um vegagerði Leirvík**
Sbrt. lógini um fast samband um Leirvíksfjørðskal landsstýrismaðurin eftir at hava ráððert seg við Leirvíkar kommunu og Klaksvíkar kommunu taka støði til neyðugar atknýttar verkætlanir, áðrenn tunnilarbeiðið verður sett í verk. Uppskot til verklagslóg um vegagerðna verður lógð fyri Løgtingið
- **Uppskot til løgtingslóg um vegagerði Havn**
Á løgtingsfíggarlógini fyri 2002 eru avsettar 4 mió kr. til tess at gera nýggjan veg gjøgnum Hoyvíkshagan. Verklagslóg verður lógð fyri Løgtingið so avtalur kunnu verða gjørdar, ið binda um fleiri fíggarár.
- **Uppskot til løgtingslóg um havn á Syðradali**
Landsverkfrøðngsstovnurin hevur gjørt modelsimuleringar av tveimum uppskotum til nýggja samferðluhavn á Syðradali. Verklagslóg verður lógð fyri Løgtingið
- **Uppskot til løgtingslóg um havn á Tvøroyri**
Landsverkfrøðngsstovnurin og Strandfaraskip landsins eru samd um, at atløguviðurskiftini á Drelnesi eru ikki nøktandi til nýggja suðuroyarskipið Verklagslóg verður lógð fyri Løgtingið

Mál, iðætlanin er at leggja fram næsta ár:

- **Uppskot til kongaliga fyriskipan um at seta í gildi danska lóg um luftferðlu í gildi fyri Føroyar**
Síðani danska lógin um loftferðlu varð sett í gildi í 1989 og lógarbroyting í 1990, er lógin broytt fleiri ferðir í Danmark. Uppskotið er lógin dagförd og lagað til føroysk viðurskifti.
- **Uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um ferðlu**
Skotið verður upp at gera ymsar broytingar í ferðlulógini til tess at fáa til vega neyðugar heimildir til nýggja koyrikortkunngerð Aðrar smáar broytingar verða eisini gjørdar.
- **Uppskot til løgtingslóg um elektromagnetiskt órógv og sambærni**
Uppskotið til løgtingslóg er ein dagföring serliga viðvíkjandi tøknumenningini.

Mentamálaráðð

Mál, iðætlanin er at leggja fram í ár:

- **Uppskot til lögtingslóg um skúlabókaútgávu**
Ll. nr. 36 frá 13. maí 1959 um útgávu av skúlabókum er ikki tíðrhóskandi longur. Neyðigt er viðbroyttum lógar karmum, ið eru í samsvari viðgaldandi stýrisskipanarlóg.
- **Tilmæli um sernámsfrøð**
Tilmæli um sernámsfrøð verður lagt til aðalorðaskiftis í heyst.
- **Uppskot til broyting í lögtingslóg um studentaskúlar o.a.**
Talan er um ávísar smáar dagfóringar, t.d. at samskipa upptøkukrøvini, ið eru ásett í lóg og kunngerð umframt at flyta heimildina at seta lærarar í fast starv frá Mentamálaráðnum til studentaskúlarnar.
- **Uppskot til broyting í lögtingslóg um skeið til hægri fyrireikingarpróvtøku o.a.**
Talan er um smáar dagfóringar og at flyta heimildina at seta lærarar í fast starv til einstaka HF-skeiðnum.
- **Uppskot um lögtingslóg um sjúkrasystraútbúgving**
Lögtingslógarruppskotið ásetur í høvuðsdráttum endamál, útbúgvingarskipan, upptøkutreytir og innihald í útbúgvingini.
- **Uppskot um lögtingslóg um stuðul til list og listaligt virksemi**
Ætlanin er, at uppskot verður lagt fyri tingið í heyst, soleiðs at lógin kann koma í gildi 1. januar 2003. Stuðulslógin verður orðað sambært tilmælunum í álitinum *Mentan og menning*. Høvuðendamálið er at lógfesta stuðulin til skapandi og útinnandi list og at menna listaøkið.
- **Uppskot til broyting í lögtingslóg um Mentanargrunn landsins**
Uppskot til broyting av verandi lóg verður lagt fyri tingið í heyst, soleiðs at lógin kann verða sett í gildi 1. januar 2003. Endamálið er at umskipa Mentanargrunnin til ein mentanar-, listar- og filmsgrunn í samsvar við tilmælini í álitinum *Mentan og menning*.

Mál, iðætlanin er at leggja fram næsta ár:

- **Uppskot um lögtingslóg um læraraskúlaútbúgving og pedagogútbúgving**
Ætlanin er at gera uppskot um lögtingslóg um læraraskúlaútbúgving og pedagogútbúgving. Høvuðendamálið er at dagføra útbúgvingarnar til nútíðartørv og at geva teim læraralesandi móguleika at taka BA-stig.
- **Uppskot um lögtingslóg um stuðul til bygging av ítróttarútbúnaðum o.a.**
Endamálið er at lógfesta stuðulin til hetta økið Lögtingslóg um ítróttarútbúnaðum – uppskot verður lagt fyri tingið í vár, og at lógin kemur í gildi í 2004.
- **Uppskot um lögtingslóg um stuðul til bygging av ungdóms- og bygdahúsum o.a.**
Endamálið er at lógfesta stuðulin til økið.
- **Uppskot til lögtingslóg um arbeiðsmarknaðarútbúgvingar**
Lógin fer væntandi at fevna um, hvørjar arbeiðsmarknaðarútbúgvingar og skeið talan er um, hvørjar førleikar tær skulu geva, hvussu tær skulu verða figgjaðar, og hvørjir bólkar á arbeiðsmarknaðnum koma undir skipanina.

LØGMANSRØÐAN 2002

- **Uppskot um lögtingslóg um forminni o.a.**

Endamálið við nýggjari forminnalóg er at fáa eina lóg, sum er á hædd við forminnalógirnar í hinum Norðurlöndum.

Trivnaðarmálaráðð

Mál, iðætlanin er at leggja fram í ár:

Heilsumál

- **Uppskot til lögtingslóg um skúlalæknaskipan og annað**
Lógaruppskotið er at endurnýggja av verandi lóggávu, so tað verður samhangur í fyriryrgjandi arbeiðum viðbørnum í skúlaaldri og undir .
- **Uppskot til lögtingslóg um arvagransking**
Endamál lógarinnar er, at verja einstaklingin imóti misnýtslu í sambandi viðilegugransking og at skapa fortreytir fyri og stimbra ílegugransking í Føroyum, soleiðs sum gransking kann vera við til, at bøta um færlikan at lekja sjúku, atmenna almennu heilsutænastuna og atmenna granskingarumhvørvið í Føroyum
- **Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um Húsálansgrunnin**
Uppskot til lögtingslóg um Húsálansgrunnin verður broytt við tí endamáli, at øðvísi bústaðbygging verður framd við tøkum vinnuligum og almennum figgingarmøguleikum. Lógin um Húsálansgrunnin verður broytt, so hann eisini kann vera uppi í hesum.
- **Uppskot til lögtingslóg um sjúkratrygging**
Høvuðbroytingin í uppskotinum er, at mælt verður til at avtaka sjúkrakassagjaldið og í staðin figgja sjúkrakassaskipanina um skattin, umframt ávísar tøkniligar rættingar.

Almannamál

- **Uppskot til lögtingslóg um arbeiðskaðtryggingarlóg**
Lógin hevur til endamáls at dagføra føroysku skipanina, so at hon meira nærkast lóggávu og siðvenju, sum hini Norðurlondini hava á økinum, samtundis sum lóggávan samsvarar betur við teir millumlandasáttmálar, sum Norðurlondini hava.
- **Uppskot til lögtingslóg um barnaforsorg**
Arbeitt verður við at gera eina føroyska barnaverndarlóg. Í uppskotinum verður m.a. skotið upp at avtaka barnaverndarnevndirnar og í staðin skipa barnaverndarøkið í størri øki kring landið. Harumframt verða gjørdar aðrar broytingar, m.a. verður málbólkurin broyttur soleiðs, at uppskotið bara fatar um børn, sum eru sosialt illa fyri.
- **Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um almannapensjónir**
Endamálið við broytingini er at gera ávísar tillagingar, nú ið lógin hevur verið í gildi í meir enn tvey ár, m.a. ásetingarnar um umroking.
- **Uppskot til lögtingslóg um stuðulsfólkaskipan til vaksin**
Heimildin at veita vaksnum stuðul, sum nú er, sambært almannapensjónslógini, fer úr gildi 1. desember í ár. Ætlanin er at gera eina nýggja lóg á hesum økinum.
- **Uppskot til lögtingslóg um eldraøkið**
Ein arbeiðsbólkur, sum settur er at gera eitt álit á eldraøkinum, kemur við álit í næstum. Eftir hesum álit er ætlanin at gera eina nýggja lóg.

Oljumálaráð

Mál, iðætlanin er at leggja fram næsta ár:

- **Broytingar í lögtingslóg nr. 134 frá 29. oktober 1988 um umhvørvisvernd.**
Um verandi heimildir í umhvørvisverndarlógini ikki eru nøktandi fyri, at Føroyar kunnu lúka ymiskar altjóðasáttmálar, ið vit longu hava bundið okkum at halda, er ætlanin at víðka heimildargrundarlagið í umhvørvisverndarlógini, soleiðis at landsstýrismaðurin kann seta bann fyri at nýta og selja ávís evni.
- **Uppskot til lögtingslóg um árinmetingar í s.v. ávísar byggjætlanir v.m.**
Endamálið er at áseta krøv um, at gjørdar verða metingar um árinini, ið ávísar stórar byggjætlanir kunnu hava á umhvørvið